Omnis culpa poteſt redimi munere, non vero diſcordia.

4. Ex quo patet luculenter, quam exoſum Deo malum ſint diſcordiæ, & inimicitiæ; quia alia mala redimi poſſunt muneribus, pro hoc autem nec munus acceptatur. In Levitico fuſe deſcribitur, ſiquis aut mendacium dixerit, aut veritatem ſubticuerit: ſiquis ob eſum, aut contactum cadaverum pollutus fuerit: ſiquis juramento, aut ſine neceſſitate, aut falſo prolato, animam contaminaverit: ſiquis ſacris ritibus, & ceremoniis abuſus fuerit: ſiquis ſcitu neceſſaria ignoraverit; poterat delictum ſuum oblatione agnorum, caprarum, turturum, aut immolatione holocauſtorum extinguere: at in hodierno Evangelio omnino ab Altari abeſſe jubetur, quiſquis fratri ſuo necdum eſt reconciliatus: audiamus S. Gregorium: (*l. 4. Dial. c. 60.*) *Penſandum eſt, cum omnis culpa munere ſolvatur, quam gravis eſt culpa diſcordiæ, pro qua nec munus accipitur?*

5. Plus dico: quiſquis bilioſus, & vindictæ cupidus præſumpſerit munus ſuum ad Altare ferre, tantum abeſt, ut Deum ſibi propitiet, ut potius irritet, & loco benedictionum mille mala ſupra caput ſuum trahat: ponamus enim, munus tuum eſſe preces, & præcipue Orationem illam Dominicam, omnium precum principem: quomodo oras? *Et dimitte nobis debita noſtra, ſicut & nos dimittimus debitoribus noſtris.* Recte ſe habet: dic ergo, qua ratione tu dimittis debitori tuo? nonne illi frequenter mille mala imprecaris? nonne velles, ut mille infortuniis obrueretur? nonne in ſinum rides, cum infauſta forte affligitur? Ergo cum a Domino Deo rogas, ut tibi dimitteret, ſicut tu dimittis debitori tuo, per particulam comparativam *ſicut* omnia mala tibi imprecaris, quæ proximo tuo evenire velles, & æquivalenter ita oras: Domine, ego inimico meo ita dimitto, ut vellem illum ad incitas, & miſeriam redigi: tu dimitte mihi, ſicut ego dimitto. Domine ego ita dimitto inimico meo, ut vellem ſexcentis fulminibus peſſumdari, beſtiis tradi, ex orbe eliminari: tu dimitte mihi, ſicut ego dimitto. &c. O mi Chriſtiane! ecce quid tibi noceat, cum livido corde munus tuum offers ad Altare; quia ſine graviſſimo tuo detrimento nec unicum *Pater noſter* valeas recitare.

Inimicitiæ mutant hominem in diabolum.

6. Fingamus infernalem Luciferum, aut unum ex infelicibus illius aſſeclis huc ad Altare cum muneris oblatione accedere: an putatis, munus acceptum fore? nulla prorſus ratione: quare? quia in continuis diſſidiis cum Deo, in inveterata invidia contra hominem vivit. Jam percipite memorabile ſanctorum Patrum effatum: (*Leontius in Vita S. Jo: Eleemoſ. c. 14.*) *Angelorum quidem eſt nullatenus litigare, ſed in omnimoda, & perpetua pace conſiſtere, hominum vero eſt altercari quidem, ſed ſtatim reconciliari: dæmonum autem eſt totam diem litigare, & totum diem tranſire irreconciliatos.* Vides, mi homo, qualem te coram oculis Dei conſtituat livor, & inimicitia, & audes in conſpectu Dei comparere cum animo iracundo, vindictæ cupido?

Deus vindictam ſibi reſervat.

7. Dicis fortaſſe, ego non inimicitias gero contra Deum, veluti diabolus; ſed contra hoſtem meum, injuriatorem meum. Quid tum? non poteſt habere pacem cum Deo, qui diffidet cum proximo: quamdiu infenſus es proximo, Deum quoque tibi infenſum habes. Quid? an ergo Deus tuetur partes mei inimici? ita eſt: partes tuetur illius, quem tu perſequeris. Cur ergo non meam cauſſam defendit? reſpondeo: defendet ſine dubio, ſi illi vindictam relinquas, nec ipſe vindictam ſumas. Delibera jam, quid fieri expediat, utrum præſtet inimico paulliſper cedere, & Deum habere defenſorem, aut exardere in vindictæ ſtudia, & Deum ſibi facere adverſarium: &c.

Injurias non vindicare, non eſt probroſum.

8. At inquies, mundus me habebit pro fungo, pro homine nauci, ſi cedo, ſi non dentem pro dente, ſanguinem pro ſanguine repoſco. Itane mundi judicium reformidas? Edic, de quo mundo loqueris; an de prudente, probo, conſcientioſo? & tantum abeſt, ut animi tui manſuetudinem, ac injuriarum condonationem improbet, ut potius ſummis, ut par eſt, laudibus extollat. Pervolve SS. Patrum codices, ſcrutare hiſtoriographorum volumina, & invenies heroica SS. facinora, ſuique victorias, præſertim in condonandis offenſionibus, ſummis laudum præconiis celebrari. Si vero de mundo dyſcolo, degenere, impio, ſermo eſt, quæſo, an ejus principia curas? carpet, ſugillabit, quidquid feceris: ſi pacis, ac Chriſtianæ manſuetudinis ſtudio cum inimico in gratiam redeas, dicet te fungum, excordem, lepuſculum. Si ad ſanguinem uſque reſiſtas, dicet te latronem, ſanguiſugam, tyrannum. Quid igitur agendum? contemnenda ſunt mundi dicteria, & unice attendendum, quid Deus, quid SS. Cælites, quid conſcientia de te loquatur. Attolle, obſecro, oculos in hanc crucem; en vides pendentem mitiſſimum Salvatorem: potuiſſet contra Judaicam perfidiam armare mille legiones Angelorum: potuiſſet contra interfectores evocare fulmina; potuiſſet perſecutores in ictu oculi demergere in gehennæ incendia: noluit, veniam dedit, Patrem pro iis rogavit. An auſis propterea fungum dicere? en hic ipſiſſimus Deus quotidie tolerat innumerabiles peccatorum injurias, atque enim tuas, necdum tamen mundum evertit, nec-

dum

dum te in periculis deſerit necdum te æternum damnavit. An putas ideo fungus eſt? O miſerum te, ſi perverſas mundi regulas pro vitæ tuæ norma conſtituas!

9. Verum reponis iterum: Chriſtus Deus eſt: exempla Divina non valet humana fragilitas æquali paſſu æmulari. Dabo ergo exemplum humanum, & quidem nobilis illius Florentini, cujus feſtiva dies pro hoc anno in hodiernam Dominicam incidit. Joannes Gualbertus Nobilis Florentinus (*Ribaden. 12. Julii.*) diuturno odio arſerat contra ſceleratum tenebrionem, qui cognatum ſuum, in paucis cariſſimum, truculenter interfecit: diu noctuque exoptabat occaſionem vindicandi ſcelus, & latronem exanimandi. Nec defuit occaſio: cum aliquando ex itinere Florentiam rediret, obviam habuit ſicarium, & quidem inermem, ac omni hominum ſubſidio deſtitutum. Nec mora; inſectatur, occupat miſerum, evaginato enſe jamjam ſceleſtum guttur tranſadacturus. Quid agit infelix, inter ſacrum, & ſaxum deprehenſus? quem vincere non poterat, flectere ſperavit; ideo in genua provolutus, obteſtari cœpit furibundum, parceret ſibi, ac per amorem, & vulnera crucifixi Redemptoris, qui pro inimicis veniam rogavit, vitæ ſibi gratiam faceret. Gualbertus, ubi Nomen Crucifixi Domini audiit, ſuſpendit ictum, mucronem retrahit, & totus jam manſuetior, ſit ergo, ait: veniam tibi condono amore illius Dei, quem Advocatum implorasti. Ita incolumem dimiſit inimicum, & ipſe in proximum ſacellum ſecus viam ſeceſſit, ſine dubio hanc ſui ipſius victoriam Deo oblaturus. Et ecce, cum ante Altare flectit, videt collocatam ibi crucifixi imaginem blando annutu ſibi caput inclinare, & veluti pro obſequio, ſui amore præſtito, grates rependere. Ex eo Gualbertus, intimo devotionis ſenſu tactus, mundo nuntium remiſit, in cœnobio ſancte vixit, ſancte obiit. Ex hac ego hiſtoria duplicem tibi, mi Chriſtiane, interrogationem, doctrinamque eruo. Primo quidem edic; ſi Gualbertus ſui impotens iracundiæ habenas laxaſſet, & ſtrictum mucronem in jugulum adverſarii immerſiſſet, an putas, Chriſtum Dominum illi æque inclinato capite grates habiturum? Secundo edic: an putas eum ad eumdemmet ſanctitatis gradum, quo nunc in Eccleſia colitur, perventurum? ah! neutrum certe futurum fuiſſet. Forſan crucifixus Redemptor torvo eum aſpectu a ſe repuliſſet, & nunc mundus eum latronem, homicidam, immiſericordem tygridem, & humani ſanguinis helluonem vocitaret. &c.

10. *Epilogus.* O mi Chriſtiane: quid ergo falſa mundi principia in conſilium trahis? Deum conſule, quid factu opus ſit, non mundum: *Vade prius reconciliari fratri tuo*, non inter greſſum in hanc Eccleſiam, antequam e corde ejeceris omnem rancorem: non pete a Deo, ut tibi dimitteret debita tua priuſquam tu plene remiſeris aliena. Et ego quidem, Dilectiſſimi, antequam Sacrificium jam nunc offeram ad Altare, ad quod accingor, veniam a vobis omnibus oro, ſi quem offendi, & viciſſim injurias, ſi quas mihi illatas, noverim, ex integro corde condono, ita ſperans fore, ut & a Deo delictorum veniam impetrem, cum confidenter illi dicere potero: Domine, antequam munus meum, hoc ſanctum Miſſæ Sacrificium offeram ad Altare, ivi prius reconciliari fratri meo. Amen.

Dominica V. poſt Pentecoſten.

CONCEPTUS III.

Agitur contra Vitium iræ, ejuſque damnabiles effectus deſcribuntur.

Ego autem dico vobis; quia omnis, qui iraſcitur Fratri ſuo, reus erit Judicio. Matth. 5.

EXORDIUM.

Dæmones vehementer delectantur ira, & diſſidiis hominum.

1. SAnctus Gregorius in Dialogis (*l. 2. Dial.*) enarrat, Judæum quemdam, dum ita faceret, ab imminente nocte obrutum, in quodam gentilium delubro, quod viæ contiguum erat, pernoctaſſe; Ecce ibi: Media nocte ingrediebatur ingens dæmonum multitudo, inter quos prægrandior unus ſolium occupabat, & a ſubditis ſpiritibus ſui miniſterii rationes exigebat. Aderant infernales fauni, & unus quidem gloriabatur, ſe elapſa die inter fratres, & optimos amicos diſcordias ſeminaſſe; alter jactitabat, ſe hominem alias innocentem, ac caſtum ad periculoſam familiaritatem pellexiſſe; tertius ajebat, ſe hominem iracundum ad blaſphemias, & juramenta concitaſſe: Et ſic ceteri ſuas induſtrias, ac cauſſata peccata dilaudabant. Noviſſime accedebant duo dæmones, quorum unus plaudebat, ſe tantam inter homines excitaſſe iracundiam, ut inter rixas etiam lethalia vulnera, & mortes fuerint ſecutæ: alter dicebat, ſe interfuiſſe nuptiis, & inter nuptiales convivas diſcordias ſeminaſſe tam vehementes, ut ipſe ſponſus inter bella, & velitationes fuerit obtruncatus. Atque hi duo dæmones præ ceteris omnibus laudem, & applauſum tulerunt: animati etiam ſunt, ut ſtrenue pergerent diſſenſiones ſerere, pacem domeſticam in familiis turbare, iras, & odia ſuſcitare. Ex quo patet, orcum vehementer delectari ex iracundia, & diſcordiis hominum; cum enim Lucifer primus fuit, qui vel in ipſo cælo bella concitavit, hodiedum inimicus eſt pacis, nihilque habet e re ſua tam opportunum ad capiendas animas, quam animorum diſſenſiones, ex quibus odia, jurgia, detractiones, altercationes, injuſtas lites, rixas, hoſtilitates, proditiones, mortes, & mille alia

mala callet machinari. Ita eſt, orcus delectatur; ſed cælum ex iracundiæ vitio triſtatur: hinc ſub interminatione Divini judicii hodie prohibet Chriſtus iracundiam: *Omnis, qui iraſcitur fratri ſuo, reus erit judicio.* (*Matth.* 5.)

2. *Propoſitio.* Chriſtiani Auditores! agite, diſſeramus de damnabili vitio iræ, ejuſque peſſimis fructibus: erit hæc materia tanto magis neceſſaria, & utilis, quanto nihil auditur frequentius in familiis, ac domibus, quam altercationes, & jurgia: Invehitur conjux in conjugem, fratres in ſororem, ſorores in fratrem, amici in amicos, nec jam ullibi celebrari poſſunt nuptiæ, encœnia, convivia, aut conſortia in popinis, quæ non rixis denique, & injurioſis diſceptationibus finiantur. Favete.

Ira una laudabilis, altera vituperabilis.

3. *Explicatio.* Ante omnia notandum eſt, duplicis generis eſſe iram, laudabilem unam, damnabilem alteram; de utraque diſſerens S. Gregorius (*in Job* 5.), *ſciendum eſt*, inquit, *quod alia eſt ira, quam impatientia excitat; alia, quam zelus juſtitiæ format.* Laudabilis ira eſt, quæ aſſumitur ex zelo juſtitiæ ad extirpanda ſcelera, & ſic laudabiliter iraſcitur parens contra filium immorigerum, contra famulos, & ancillas ſceleratas: ita iratus fuit Mathatias (1. *Machab.* 2.), occidens legatum Antiochi, qui cogebat Judæos ſacrificare idolis; & Chriſtus ipſe, qui flagello ejiciebat ementes, & vendentes e templo. (*Jo:* 2.) De hac ira loquitur Pſalmiſta, inquiens (*Pſ.* 4.): *Iraſcimini, & nolite peccare.* E contra ira damnabilis eſt, quæ ex impatientia, & præcipitantia oritur, eſtque commotio animi, cupiens ſe ulciſci in aliquo ſeu verbo, ſeu facto. Hæc ira dicitur eſſe brevis furor, & iracundum non differre a furibundo, niſi tempore: de hac monet Eccleſiaſtes *c.* 7. *Ne ſis velox ad iraſcendum; quia ira in ſinu ſtulti requieſcit.* Plane in ſinu ſtulti; quia iracundus homo ſine ulla ratione ſeipſum, proximum, & Deum graviſſime lædit. Perſpiciamus ſingula.

§. I. *Iracundus graviſſime lædit ſeipſum.*

4. *Confirmatio.* In primis iracundus ſeipſum graviſſime lædit, dum duo optima bona, quæ inter bona naturalia in hoc mundo poſſidet, turpiſſime perdit, ac peſſumdat, videlicet vitam, & famam: Itane vitam deſtruit? Ita eſt: diſertiſſimis enim verbis ait Eccleſiaſticus *c.* 30. *Zelus, & iracundia minuunt dies, & ante tempus ſenectam adducet cogitans*: & ratio hujus rei eſt naturalis; ſicut enim animalia bile carentia juxta Phyſicorum axioma ſunt longæva; ita bilioſa cito emoriuntur (*Corn. a L. in Eccl.* 30.): ira, quæ eſt vehemens commotio ſanguinis circa cor, deſtruit vitales ſpiritus, exſiccat oſſa, fatigat pectus, & ſanguinem malignis humoribus inficit. Perge, mi iracunde, perge mea pace iraſci, freme, ringere; ſed brevi erit tempus, quo intonabitur pro te *De profundis.* Non credis iſta? non credidit etiam Vvenceslaus VI. Imperator, ſæpius monitus, ut iræ temperaret, dum aliquando ob leve verbum pugionem evaginavit, Pincernam ſuum confoſſurus, incidit in paralyſin, & terræ alliſus, paullo poſt ultimum diem clauſit (*Matthias Faber in Auct. Dom.* 21. *poſt Pentec. c.* 1.).

5. Itane etiam, ut dixi, iracundus famam perdit? Ita eſt: ira enim, velut altera Circe hominem mutat in beſtiam, omnique humanitate, ac intellectu exuit: unde Seneca, quæſitus, quodnam ſit expeditiſſimum iræ remedium, dixit, eſſe ſpeculum: putavit ſapientiſſimus Philoſophus vix fieri poſſe, quod homo non deteſtari incipiat hujus vitii turpitudinem, ſi in ipſo æſtu in ſeipſo contempletur, quomodo cor palpitet, corpus tremat, lingua ſe præpediat, facies igneſcat, oculi exaſperentur, in ore ſit clamor, & intus in animo tenebræ, ac turbatio. Nonne hoc beſtiale eſt? nonne prædicatum hoc, eſſe beſtialem nigerrimum theta eſt, quod poteſt humanæ conditioni inuri? Eſto igitur, mi homo, quod multis virtutibus polleas; eſto, quod te caſtum, ſobrium, liberalem, devotum fama deprædicet: attamen dicet alter, beſtia eſt: quid non magni præſtitit Magnus Alexander? quis illi factorum gloria fuit æqualis? Et tamen ignobilis, ac brutalis animi homo fuiſſe a tota poſteritate creditur; quia amicos optimos ex iræ præcipitantia interfecit: Lyſimachum leoni objecit, Clytum haſta confodit, Caliſthenem mori juſſit: audiamus Senecam (*l.* 6. *Nat. quæſt. c.* 23.): *Hoc eſt Alexandri crimen æternum, quod nulla virtus, nulla rerum felicitas redimet: nam quoties quis dixerit: Occidit Perſarum millia multa, opponetur; & Caliſthenem .... Omnia licet antiqua Ducum, Regumque exempla tranſierit, ex his, quæ fecit, nihil tam magnum erit, quam ſcelus Caliſthenis.* O dedecus! O probrum iracundi! leo eſt, tygris eſt, beſtia eſt.

§. II. *Lædit proximum.*

5. Verum-ne in his minutiis detinear? longe gravius eſt detrimentum, quod iracundus proximo infligit, & quidem nonnunquam amiciſſimo; *Quemadmodum, quamdiu nox adeſt,* inquit S. Chryſoſt. (*hom.* 3. *de periculis ſpectaculorum.*): *ſæpe ne præſentem quidem amicum agnoſcimus, ita in iracundia ſolet uſu venire*: iracundi, quando ex vehementia paſſionis obfuſcatur ratio, in obvios quoſque ſæviunt, jura amicitiæ violant, beneficia omnia obliviſcuntur, non ſanguini parcunt, ſed cæco impetu vitam & famam alienam proterunt. Patet hoc in Sara Tobiæ Junioris poſtea conjuge: *Tradita fuerat ſeptem viris, & dæmonium nomine Aſmodæus occiderat eos.* (*Tob.* 3. *v.* 8.) Habebat hæc ancillam, quam juſte de culpa quadam increpabat, quæ irata ita in Dominam invecta eſt: *Interfectrix virorum tuorum, nunquid & occidere me vis, ſicut jam occidiſti ſeptem viros?* Petulans lingua, digna

quæ hoc momento obmuteſcat: Hæc contumelia ita conturbavit Saram, ut in ſuperius domus cubiculum concedens, tribus diebus, & totidem noctibus nec manducarit, nec biberit. Et quid mirum? nam, uti notat S. Chryſoſt. (*hom.* 15. *in Matth.*), *multi ad laqueum convolarunt, famæ opprobria non ferentes.* Quamvis ergo a laqueo abſtinuit Sara, ſaltem tres dies integros lacrimando, jejunando, & orando procul ab omni conſortio traduxit: O quoties in impetu iræ effutiuntur hujuſmodi contumeliæ, quæ ſæpe proximo enormis triſtitiæ, aut fere etiam deſperationis anſa fuerunt! Sicut in olla fervente, ſi vel unica faba deliteſcat, exit, & ebullit; ita cor iracundi, quidquid malorum de proximo novit, per os evomit, paratum plura evomere, ſi plura noſſet.

7. Notent hoc ſibi illi gurguſtiones, & popinarum hederæ, quæ ſi inter cantharos incaleſcunt, incipiunt varias cryſes facere, verbis pungere, & ut in axiomate dicitur, de muro anſam litigandi fricare. Scribit Philoſtratus, apud Indos in arce quadam aſſervari duo dolia, quorum altero aperto per totam Indiam conſurgebant nebulæ, altero autem reſerato exoriebantur venti, adeoque dum volunt ſerenitatem, utrumque claudunt dolium. Fabuloſum hoc eſt commentum, credat Judæus Apella: verum in propoſito noſtro videmus, quod clauſis vini, & cereviſiæ doliis ſit tranquillitas, & pax inter homines, quæ ſi per gulam aperiuntur, nil niſi contentiones, & rixæ ſentiuntur, juxta illud: *Cui vis, cui rixæ, cui foveæ, cui ſine cauſſa vulnera, cui ſuffuſio oculorum? nonne his, qui commorantur in vino, & ſtudent calicibus epotandis?* (*Prov.* 23.) O quoties ex hujuſmodi tumultu, immo ex puerili, & nullius momenti altercatione prolixæ inimicitiæ, injuſtæ lites, vulnera, & cædes ortum traxerunt! In mentem hic mihi veniunt duo illi fratres ex antiquiſſima familia Patavina, (*Bernardus Scardonus lib.* 3.) qui ruri ambulantes, & de variis rebus conferentes, cum innumeras ſtellas conſpicerent, quæ tum ſereno cælo ſplendebant, per jocum dixit alter, optarem tot habere boves, quot ſtellas video micantes: Tum alter jocando intulit, & ego vellem pratum inſtar cæli latum, & ad fratrem converſus, ubi tu, inquit boves tuos paſceres? ille ſubjunxit, in prato tuo: tunc alter: quid ſi ego nollem? rurſus ille: te etiam invito hoc facerem. Sic altercando riſus in iram, ira mox in rixam converſa, dum alter alteri cedere non vult, exertis pugionibus ſe invicem transfigunt, & hinc unus, illinc alter exanimes concidunt. Deum immortalem! ergone ob nugas frater occidit fratrem? ita eſt: ita hodiedum multoties contingit: cum riſu, & vexationibus incipitur, dein intemperantes, & ſui impotes animi efferveſcunt, & tandem ob nugas infantiles in rixas, in vulnera convolant, ac inimicias neſcio quouſque propagant. Egregii fructus iracundiæ.

8. Præ ceteris autem diſconvenit ira maritis erga conjuges, parentibus erga liberos, quos oportet in manſuetudine, non in furore corripere, & caſtigare: ſunt parentum nonnulli, qui ad delicta liberorum incondite clamant, baculis, & ſaxis delinquentes impetunt, mille imprecationes ſpuunt, ejulant, & ſpumant, ut videantur velle in rabiem agi; proh quanta infortunia ex tanta inſania! Audiamus unicam, eamque luctuoſam tragœdiam: (*Pædag. Chr. p.* 1. *c.* 7. §. 8.) Vir agricola, in agro occupatus, filium miſerat domum, neſcio cujus rei afferendæ cauſſa: moratus eſt diutius aliquando patris exſpectatione filius, quare cum rediiſſet, ira accenſus pater obviam glebam arripuit, in puerum conjecit, & occidit. Hic primum verſa in dolorem ira, dein dolori deſperatione ſuccedente, miſerabilis pater domum abiit, & in horreo collo laqueum induit: quod cum uxori, quæ tum infantulum balneabat, indicaretur, illa horrore correpta, properat ad horreum; prole interim, quam in tanta perturbatione neglexit, balnei aquis ſuffocata. Igitur cum a mariti ſuſpendio mulier triſtis rediret, & hic infantem quoque extinctum inveniret, deſperabunda ad horreum revertitur, clauſiſque oſtiis; ſe ex eadem infelici trabe, qua etiamnum conjux pendebat, ſuſpendit. En, ex una intemperante patris ira quadruplex homicidium, &c. &c.

§. III. *Et denique ipſum Deum.*

9. Quid dicam denique de graviſſima læſione, quam iracundus vel ipſi etiam Numini infert? quemadmodum rabidi canes lunæ ſplendentis faciem allatrant; ita etiam homines iracundi vel ipſum Deum injuriis laceſſunt. De Cajo Caligula ſcribitur, quod cum publici theatrorum ludi aliquando pluviis fuerint diſturbati, ira incenſus, Deum cæli ad duellum provocarit, exclamans: *Aut tolle me, aut ego te*: (*Dio Caſſi. in Calig.*) dein Deo maledicens juſſerit ſagittarios ſuos ſurſum in cælum tela mittere, quæ quidem deorſum recidentia, magnam plebis partem lædebant. Tolerabilis erat adhuc hæc inſania; quia hominis ethnici contra falſos Deos: at quo ſupplicio expiari ſat poteſt crimen, quo homo Chriſtianus ex intemperante ira in juramenta, & blaſphemias contra Deum Opt. Max. erumpit? an rarum quid hoc eſt? utinam eſſet tam rarum, quam horribile! Heu quantum ſibi applaudet infernalis dæmon, cum viderit, ſanctiſſima Sacramenta, Redemptionis noſtræ myſteria, ipſumque Chriſti ſanguinem turpiſſime a Chriſtianis inhonorari? O mi Chriſtiane: ergone te adeo partibus dæmonis addixiſti, ut in illius favorem, ac jubilum levi ex cauſſa contra Chriſtum Redemptorem tuum blaſphemum claſſicum canas? audi, quantum orco obſequium, quantamque Deo injuriam facias. Tempore, quo Henricus III. pius Imperator anno 1055. Moguntiæ morabatur (*Dauroult. c.* 6. *Tit.* 20. *Ex.* 2.) ipſo Pentecoſtes feſto una cum plurimis Imperii Principibus in ſumma Æde rei Divinæ intererat: cum ecce, in ipſa Eccleſia inter Principum famulos ſubita lis exorta eſt, quæ

demum, nullo habito loci reſpectu, in rixas exarſit, non ſine ſumma Imperatoris, & Principum indignatione: lite compoſita, cum poſtea a muſicis decantarentur hæc verba: *Hunc diem glorioſum feciſti.* Et in quodam Eccleſiæ angulo viciſſim hæc vox inſonuit: *Hunc diem bellicoſum ego feci.* Nemo dubitabat hæc verba a malo dæmone proficiſci, gloriante, quod Chriſtianos haberet promptiores ad rixas, & litigia, quam Chriſtus ad ſua obſequia. Pientiſſimus Imperator, ut errorem compenſaret, & jactabundum dæmonem confunderet, opiparum convivium, quod ſibi, ac Principibus paratum erat, pauperibus opponi præcepit, quibus ille propriis manibus miniſtrabat. &c.

10. *Epilogus.* Quid igitur factu opus eſt? Dilectiſſimi Auditores! moderamini, obſecro iram, tamquam Seminarium multorum malorum: atque ut hujus mali vobis remedium præſcribam, percipite, quid Philoſophorum nonnemo, nomine Athenodorus Auguſto Cæſari commendarit (*Plutarch. in Apopht.*): *Cæſar* ajebat, *cum iratus fueris, ne quid dixeris, feceriſve, priuſquam græcarum viginti quatuor litterarum nomina apud te recenſueris.* Ita & vos agite, mei Chriſtiani, cum bilem vobis moveri ſentitis, nihil decernite in ipſo æſtu; ſed placidam mentis ſerenitatem exſpectate: nihil prudenter agitur, cum animus ira conturbatur. Perpendite damna, quæ vobis ipſis, proximo, & Deo per hoc vitium irrogantur, & diſcite manſueſcere in veſtrum, proximi, & Dei emolumentum, ac honorem. Amen.

Dominica VI. poſt Pentecoſten.

CONCEPTUS I.

De fiducia collocanda in Providentia Divina, quæ ſervis ſuis ſuſtentationem temporalem liberaliſſime ſubminiſtrat.

Miſereor ſuper turbam; quia ecce jam triduo ſuſtinent me, nec habent, quod manducent. Marc. 8.

EXORDIUM.

Deus eſt centoculus ad neceſſitates noſtras.

1. Fabuloſa gentilitas inter alias nugas comminiſci auſa eſt, fuiſſe quondam Paſtorem nomine Argos, qui centenis omnino oculis fuerit præditus. Figmenta ſunt hæc, & deliria Poetarum; nihilominus in vero quodam ſenſu de Providiſſimo, ac Sapientiſſimo Deo aſſeverari poſſunt: tot ille habet oculos, quot ſunt in mundo regna, quot in regnis provinciæ, quot in provinciis urbes, quot in urbibus habitacula, quot in habitaculis homines: his vigil, attentus, ſollicitus diu noctuque reſpicit neceſſitates non tantum animarum, ſed & corporum. His providet, ut per univerſum orbem terrarum agri, campi, vineta, horti, oleæ floreant, fructuſque in quantitate producant totius humani generis alimento ſuffectura: & ſæpe, ſi deficere cernit naturalia media; prodigioſa virtute ſupplet defectum. Exemplum hujus rei luculentum habemus in hodierno Evangelio; ſequacis enim turbæ triduanam inediam miſeratus, adeo prodigioſe multiplicavit modicum panem, ut plus fuerit reliquum, quam diſtributum. *Miſericors, & miſerator Dominus eſcam dedit timentibus ſe,* (*Pſ.* 110.) eſcam dat timentibus ſe, eſcam dabit timentibus ſe. Advertitis, Auditores, quem in finem iſta recenſeam? nimirum Philippicam armare cogito in eos, qui immoderata anxietate caneſcunt, & Divinæ Providentiæ diffiſi, identidem oblatrant: Deus Bone! quid mihi incipiendum reſtat? Familia creſcit, liberorum numerus augetur, in cella, in culina, in horreo, in crumena datur vacuum: quæſo quid incipiendum?

Deus non deſerit juſtos.

2. *Propoſitio.* O bardi, & inepti! dicam vobis, quid incipiendum: nimirum erigite fiducialiter animum in Deum, *omnem ſollicitudinem veſtram projicientes in eum; quia ipſi eſt cura de nobis.* (1. *Pet.* 5.) Proteſtor autem, quod nolim hodie cum impiis rem habere; hi enim dum ingrati in donis Dei petulciunt, tantoque ſceleratiores ſunt, quo Deus liberalior, ſibimetipſis imputent, ſi Divinam Bonitatem erga ſe tenaciorem experiantur. &c. *Oculi Domini ſuper juſtos.* (*Pſalm.* 33.)

Spes in Deo collocata non poteſt confundere.

3. *Diviſio.* Qui ſpem ſuam in humano auxilio ponunt, ſæpe decipiuntur; quia amico, cui confidunt, aut *poſſe*, aut *velle* deficit, id eſt, facultas, vel voluntas adjuvandi indigentem. Neutrum in Deo deficit, conſequenter fiducia non fallit: ditiſſimus eſt, ergo adjuvare poteſt. Optimus eſt; ergo etiam vult. Perpendamus utrumque.

§. I. *Deus eſt ditiſſimus, Deus promiſit nobis ſuſtentationem temporalem.*

4. *Confirmatio.* Inter Monarchas, qui unquam ſub ſole fuerant, ditiſſimus, ac potentiſſimus fuit Rex Salomon: ſtupenda ſunt, quæ de illius divitiis, ac magnificentia facer codex commemorat: (2. *Paral.* 9.) Habuit Salomon quadraginta millia equorum in ſtabulis, & curruum, equitumque duodecim millia: exercuit poteſtatem ſuper omnes Reges a flumine Euphrate uſque ad terram Philiſtinorum, & uſque ad terminos Ægypti, tantamque copiam præbuit argenti in Jeruſalem quaſi lapidum. Quis explicet immenſa auri, argentique talenta, quæ a Patre ſuo Davide teſtamento relicta habebat? quis enumeret munera, quæ quotidie a finitimis regibus inexplicabili numero, ac pretio ſubmittebantur? quis computum ineat annuorum cenſuum, de quibus Scriptura (1. *Reg.* 1.): *Erat autem pondus auri,*

quod afferebatur Salomoni per annos ſingulos; ſexcentorum ſexaginta ſex talentorum auri. Unde tenet Serarius (*ap. Corn. a L. in* 3. *Reg.* 3. *v.* 13.) aliique, Salomonem omnes omnino reges tam ante, quam poſt ſe opibus ſuperaſſe. Quondam venit ad Salomonem Regina Saba, eique tulit pretioſiſſima munera: quid econtra Rex? *Dedit Reginæ Saba cuncta, quæ voluit, --- & multo plura, quam attulerat ad eum.* Putatque Pineda (*de Rebus Salomon.*) veriſimile eſſe, quod Salomon expanderit ad voluntatem, & voluptatem Reginæ cellas omnes theſaurorum, & aromatum, & vinorum, ut pro libitu ex eis deſumeret. Cur autem ita munificus, & quaſi prodigus erat Salomon? quia erat ditiſſimus, & in divitiis quaſi inexhauribilis. Verum cedant terreni Regis divitiæ, quæ, comparatæ ad divitias Dei, ſe habent velut obolus ad millionem: opes omnes, quas habuit Salomon, Deus illi dedit, nec dedit illi tantas, ut non infinities majores ſibi reſervarit. Chriſtianæ animæ! ingrediamur paulliſper locupletiſſimam penum Domini Dei. Ecce, juxta computum VVeigelii (*in ſuo terreſtri ſpeculo c.* 6.) in Hiſpania degunt decem hominum milliones, in Gallia viginti, in Italia undecim, in Britania quatuor, in Provinciis Belgicis quatuor, in Germania viginti, in Dalmatia, Græcia cum adjunctis Inſulis decem, in Macedonia, Tracia, Mœſia ſex, in Polonia, Pomerania, & Lithuania ſex, in Dania, Suecia, Norvvegia, Livonia octo: adeoque computando ſummatim in noſtra Europa reperiuntur hominum nonaginta novem milliones, & hi omnes vivunt e penu Domini Dei: ſi pro uno homine annuatim unicam ſcapham frumenti computemus, debebit Divinus ille univerſi Æconomus ſingulis annis in alimentum ſolius Europæ procurare nonaginta novem millionem ſcapharum frumenti. Quid dicam de ceteris terræ partibus, Aſia, Africa, America, quæ duplo, triplo, quadruplo ſunt populoſiores Europa? hic immenſus hominum numerus etiam Ethnicorum, Turcarum, infidelium, & ſceleratorum ab orbe condito abundanter vivit ex Dei liberalitate: ſi quærerentur ſinguli verbis illis, quibus Chriſtus olim Apoſtolos: (*Luc.* 22.) *Numquid aliquid defuit vobis?* fateri deberent ſinguli: *Nihil.* Et tu, puſillanimis Chriſtiane, tu metuis, tibi aliquid defuturum? Dic, ſi ditiſſimus, quidam Monarcha, ponamus, ipſe Salomon tibi voce, & ſcripto promitteret, quod ſi ſedulo curam animæ tuæ geras, ille tibi ſuſtentationem corporis largiſſime ſubminiſtraturus eſſet, numquid tui ſecurus, & citra rei temporalis ſollicitudinem viveres? Non eſt dubium. Erubeſce ergo, quod Deo minus, quam homini fidas: audi Chryſologum id tibi exprobrantem; (*ſerm.* 5.) *Homo homini exigua chartæ obligatione conſtringitur: Deus tot, ac tantis voluminibus cavet, & tamen debitor non tenebitur?* promiſit Deus tam amplo Chyrographo, quam ampla eſt tota Scriptura, quod, ſi animam cures, nil tibi unquam defuturum eſſet: Promiſit Pſalmo decimo, promiſit Pſalmo viceſimo ſeptimo, promiſit Pſalmo triceſimo ſecundo, promiſit Pſalmo triceſimo tertio, promiſit Pſalmo triceſimo nono, promiſit Pſalmo quinquageſimo quarto, promiſit Pſalmo centeſimo tertio, promiſit Pſalmo centeſimo decimo ſeptimo, promiſit Pſalmo centeſimo triceſimo octavo, promiſit Pſalmo centeſimo quadrageſimo, promiſit Pſalmo centeſimo quadrageſimo quarto, aliiſque; & Deo non fidis? *Jacta ſuper Dominum curam tuam, & ipſe te enutriet.* (*Pſ.* 52.)

§. II. *Deus eſt optimus Pater.*

5. Ex dictis patet, quod Deo neutiquam deficiat *poſſe*: eſt enim *Dives in omnes, qui invocant eum.* (*Rom.* 10) An forte metuis, ne ipſi deficiat *velle*? erras, vehementer erras. Erige oculos verſus cælum, & dic, quomodo orationem tuam formas? *Pater noſter, qui es in cælis.* Itane Dominus Deus Pater tuus eſt: eſt, inquis. Si Pater eſt, ergo paterno affectu miſereatur neceſſitates filiorum, & hac ipſa de cauſſa non Dominus noſter, non Rex noſter, ſed Pater vocari voluit, ut filialem in orantibus confidentiam excitaret. Liberaliſſimus hic Pater nutrit reptilia in terra, natatalia in mari, volatilia in aere, *dat eſcam pullis corvorum invocantibus eum,* (*Pſal.* 146.) & metuis, ne tibi nutrimentum negaturus ſit? liberaliſſimus hic Pater conſervat cervum in ſylvis, lepuſculum in campis, vulpem in fovea, paſſerculum in tecto, immo ſuſtentat dracones, & bufones, ſerpentes, & viperas; & putas tibi imagini ejus defuturum? & erras: ait enim Venerabilis Beda: (*l.* 4. *in Luc. c.* 52.) *qui irrationabilia animalia gubernat, rationabilia curare non deſinit.* &c.

Providentiæ miracula nihil novi ſunt in orbe.

6. Verum, inquis, ſunt cara, dura tempora, in domo mea, in penu non niſi egeſtas: O excors homo, quid tum? egeſtatem paſſus eſt S. Gevardus Abbas, & ecce, panis illi in ipſa fornace mirabiliter auctus eſt. (*Cæſ. l.* 4. *c.* 65.) Egeſtatem paſſus eſt S. Apollonius, & ecce, panis illi in ipſa corbe crevit. (*in Vit. PP. l.* 2. *c.* 7.) Egeſtatem paſſus eſt S. Richardus Epiſcopus, & ecce, unicum panis fruſtillum illi ad paſcenda tria pauperum millia ſuffecit. (*Surius in Vit.* 3. *Ap. in Vit. PP.*) Egeſtatem paſſus eſt S. Onuphrius, S. Nicolaus Tolentinus, S. Paulus eremita, & ecce primus ab Angelo, alter a Beatiſs. Virgine, tertius a corvo mirabiliter panem recepit. (*Ferrar. in catal. SS.* 2. *Maij*) O ſi tibi fas foret perſcrutari annales Dominicanorum, annales Carmelitarum, annales Auguſtinianorum, annales Franciſcanorum, annales Capucinorum, certe mira miranda legeres de Dei Providentia, quæ famulis ſuis in extrema rerum inopia nunc frumentum in horreo, nunc vinum in cella, nunc panem in menſa mirabiliter multiplicavit, nunc per Angelum, nunc per peregrinum, nunc per divitem, nunc per pau-

pauperem prodigioso prorsus modo alimenta submisit. Proinde Domino Deo fideliter servias, peccatum extremo odio aversieris, cælestia præ terrenis quæras, & certus esto, si quævis media naturalia deficiant, tenetur Deus potius per miraculum te pascere, quam tibi in extrema necessitate defuturus sit. Miraris assertum? repeto, quod dixi: Deus tenetur potius ad miraculum, quam te deserat; promisit enim, fidem fecit, & auctoritatem suam Divinam interposuit: *quærite primo regnum Dei, & justitiam ejus, & hæc omnia adjicientur vobis.* (*Matth. 6.*) Immo puto ego, ejusmodi Providentiæ miraculum, quamvis oculis nostris non semper sit manifestum, tamen in orbe nihil esse novum. Intuemini enim honestum opificem, qui vitam Christianam maxime vivit, quotidie Sacro interest, liberos in timore Domini educat: quærite illum: Bone Vir, qui fieri potest, ut tenui opificio familiam adeo numerosam satis honeste sustentes? respondebit certe: In testem voco meam conscientiam, nescio, unde lucrum tam opulentum mihi proveniat: non sum turpiter quæstuosus, non sordide tenax, non fraudulentus; & tamen inter tot sumptus liberis, famulis, & uxori necessarios sentio mihi affluenter omnia prosperari: scripsi aliquando unius anni expensas, & plane deprehendi meis proventibus notabiliter majores. &c. Luculentius est, quod sequitur.

7. Neapoli, teste Menochio, (*l. 2. c. 19.*) degebat paupercula Mater una cum filia, quantum autem utraque bonis temporalibus erat inops, tantum virtutibus, ac pietate locuples. At enim nunquam infelicius periclitatur virtus, & præsertim virginalis pudor, quam fame, & inopia: pusillanimis Mater, extremæ egestatis, famisque impatiens, cui sublevandæ suppellectilem jam omnem vendiderat, nec porro remedium ad manus habebat, jam fere impie decrevit, suam, filiæque pudicitiam venalem prostituere. Obstitit econtra filia, matremque Divinæ Providentiæ admonuit, quam sibi adfuturam indubitanter speraret. Quid agit? suam sibi cæsariem præscindit, Matrique tradit, ut venderet, & ex pretio panem compararet. Et ecce, dum illa in foro publico capillos venum exponit, adest nobilis quidam Vir, qui aureum capillitium vehementer admiratus, quærit, a quo, & unde sint elegantissimi capilli? respondet inter fletus parens: esse filiæ suæ. Instat ille, an sacrum sanctimonialium cœnobium ingressa esset: negat illa, asseritque, hoc ultimum esse pretium, quo vitam in extrema fame mercari cogerentur. Obstupuit Nobilis, & intima commiseratione tactus, tot ei pecunias dono dedit, quot honesto filiæ nuptui sufficiebant. &c.

8. *Epilogus*. Dic modo, Christiana anima, nonne verum verissimum est, si naturalia subsidia deficiant, Deum miraculose succurrere? Proinde pro certo teneas cum S. Davide: (*Ps. 36.*) *Junior fui, etenim senui, & non vidi justum derelictum*. Vidi plurima in orbe; vidi puniri crimina, præmiari virtutes: vidi bella, cædes, & prælia: vidi hostium insidias, amicorum fallacias. Vidi mortes, morbos, & pestilentias: vidi regum, regnorumque miras mutationes; vidi fortunæ inconstantiam, & varietatem: vidi mille improvisos casus: sed unum non vidi, nec video, nec videbo. Quid? *justum derelictum, & semen ejus quærens panem.* Amen.

Dominica VI. post Pentecosten.

CONCEPTUS II.

De plaga grandinis, & quibus de caussis eamdem Dominus Deus permittere soleat.

Triduo sustinent me, nec habent, quod manducent, & si dimisero eos jejunos, deficient in via. Marc. 8.

EXORDIUM.

Deus turbæ panem multiplicat, nobis per grandinem destruit.

1. Quam dispar se mihi theatrum aperit, dum hodierno in Evangelio sequacem Christi multitudinem ex una parte, ex altera vos Dilectissimi Parochiani, intueor! turbam illam a triduo jejunam *Misericors, & miserator Dominus, qui escam dedit timentibus se*, (*Psal. 110.*) adeo liberaliter pavit, ut septem sportæ reliquiarum superfuerint: nobis econtra ante triduum tempestuosa grandine panem adeo eripuit, ut destructa camporum segete, vix septem sportas nobis reliquas fecerit: illi manducaverunt, & saturati sunt; nos metuere debemus famem, & egestatem: illi cum gaudio, & exultatione panis abundantiam prodigiose multiplicatam admirati sunt; nos lacrimabundis oculis obtritas fruges, & venturæ messis spem, uno quasi momento eversam, intuemur. Quid hoc rei? an minor cura est Deo de nostra, quam de illorum sustentatione? an non & nos hereditas Dei sumus, ejusque Filii a liberali ejus manu nutriendi? Bone Deus! cum oculi omnium in te sperent, & tu impleas omne animal benedictione, qua de caussa in nos adeo austerus, parcusque fuisti? unde tantum infortunium, unde grando perniciosa? &c. Dilectissimi, ita vobis quidem libet lamentari; ergo autem vos digitum ori imponere jubeo, & sanctissima Dei consilia adorare: fateamur cum fratribus Joseph: *Merito hæc patimur*; (*Gen. 42.*) quia innegabile est, esse quamplurimos ex nobis, qui suis peccatis, ebrietatibus, invidiis, inimicitiis, juramentis, ac blasphemis Dei flagellum justissime promeruerunt. Sit ita: verum sunt & inter nos multi innocentes, devoti, infantes, pupilli, orphani, & viduæ; quid ergo isti promeruerunt? Adquiescite.

2. *Propositio*. Ego utrisque concionabor, tam peccatoribus, quam innocentibus; illis quidem erit

erit concio in terrorem, utpote, qui Divinam super nos iracundiam suis sceleribus concitarunt; istis erit in solatium, utpote qui a Deo ex sanctissimis finibus, ac saluberrimis caussis affliguntur, &c. Favete.

Deus non permittit malum nisi ut eruat bonum.

3. *Introductio*. Quemadmodum ars medicinæ ex veneno viperæ noscit conficere præstantissimam theriacam; ita certissimum est, posse sapientiam Dei ex quibusvis malis eruere sublimissima bona; immo non permittit Deus aliquod malum, nisi ut exinde eruat bonum. Sunt hominum nonnulli usque adeo temerarii, ut exortis infortuniis, bellis, infirmitatibus, incendiis, pluvia, grandine, agrorum sterilitate Dei Providentiam inhumanissime allatrent, & accusent: sed plane perperam, ac detestabiliter, cum nihil malorum permittat Deus, nisi ex sanctissimis finibus. Quamvis autem hi fines, ac caussæ arcanissimæ sint, & non nisi abstersa hujus mortalitatis caligine nobis aperiendæ, nihilominus & in hac mortali vita humano intellectu Deus unam, aut alteram agnoscendam dedit. Percipiamus.

§. I. *Prima ratio grandinis, ut a peccatis præservemur.*

4. *Confirmatio*. Prima ratio, ac finis, cur Dominus Deus per plagam grandinis nobis vitæ subsidia imminuerit, est ista, ut nos intra honestatis limites constanter contineat; nunquam enim facilius homo exorbitat, quam in rerum affluxu, ac abundantia. Ita expresse docet doctissimus Novarinus: (*in deliciis amor. c. 44.*) *Quia copia rerum, & abundantia extra modestiæ limites homines trahuntur, earum necessitate necesse est eos coerceri.* Consideremus illas Regiones, quæ benigniori cæli climate, majorique terræ fertilitate feruntur: ibi animadvertere poterimus, homines in luxum, & luxuriam longe proniores, in victu, ac moribus longe petulantiores esse, quam illos, qui sub rigidiore cæli climate, & in terris minus fructiferis habitant: quare? quia ipse deliciarum affluxus est fomentum petulantiæ. Edoceamur hanc veritatem ex Scriptura: Patriarcha Abraham, exorta quondam fame, constituit peregre abire: permeavit Regionem Chanaan, & iter tenuit versus Ægyptum. Hanc ubi primum ingressus fuerat, mirabiles uxori suæ Saræ preces fecit: rogavit eam, ut, dissimulato conjugio, se sororem illius diceret: *Dic, obsecro, quod soror mea sis.* (*Gen. 12.*) Quare hoc? respondet S. Ambrosius (*l. 1. de Abrah. c. 2.*) Abrahamum hac cautela voluisse consulere pudicitiæ uxoris, quæ inter Ægyptios periclitari poterat. Verum insto: cur non eadem sollicitudine usus est Abraham, dum Regionem Chanaan peragraret? cur non pari modo inter Chananæos metuebat insidias formositati, ac verecundiæ uxoris suæ struendas? &c. Hoc dubium resolvit Eruditissimus Mendoza: in terra Chanaan, ait, erat fames, & penuria frugum: ubi autem fames, ubi penuria, ibi nulla est hominum petulantia, nulla morum dissolutio, nullum libidinis periculum. At in Ægypto erat fructuum abundantia: ubi autem abundantia, ibi deliciæ, ibi Dei oblivio, ibi lascivia, & impudentia verba Mendozæ (*in 1. Reg. 2. in 22.*) sunt: *Consulit Abraham non inter famelicos homines, sed inter saturos pudicitiam uxoris suæ periclitari*. En Christiani Auditores! quam sapienter Dominus Deus sciat homines per victus parcitatem continere intra orbitam honestatis: forsan prævidit, quod currentis anni messis huic, vel illi futura sit ansa intemperantiæ, fastus, injustitiæ, aut impudentis dissolutionis, ideo evertit agros, ut præscinderet materiam scelerum. Recte fecisti, sanctissime fecisti. O Domine Deus! si porro vides adhuc unicam in agris nostris aristam virescere, quæ fomes futura sit alicujus peccati, sterne, destrue, extirpa illam: præstat enim millies hæc terrena, quam te per peccatum perdere. &c.

§. II. *Secundo, ut pœnitentiam de peccatis agamus.*

5. Altera ratio, ac finis, propter quem Dominus Deus, hanc nobis grandinem immisit, est, ut seriam a nobis impetret delictorum pœnitudinem: nunquam enim intensius compungitur homo, quam cum sentit Dei punientis flagella. Ita iterum docet idem Novarinus: (*ubi supra.*) *Ad Deum, a quo rerum copia facile deflectunt, se flectere fame pressi solent.* Quis est, qui in felicitate constitutus, extra semitam mandatorum non exorbitet? quisquis autem per felicitatem exorbitaverit, per afflictionem revocatur ad tramitem? Recogitate, obsecro, triplicem illam parabolam, quam Mundi Salvator apud S. Lucam (*c. 15.*) uno, eodemque loco de ove perdita, de drachma perdita, de filio perdito commemorat. Res admiranda! perditur ovis, & quæritur; nam pius pastor per & avia, & invia indagatam suismet humeris reportavit. Perditur drachma, & quæritur; nam sollicita mulier non desiit evertere domum, scopare omnes angulos, donec amissam reperit. Demum perditur Filius, & non quæritur: non pater, non frater, non e domesticis famulus sequitur abeuntem in regiones longinquas, ut profugum reduceret: cur ita? an minoris est pretii filius; quam ovis, quam drachma? verum S. Petrus Chrysologus errasse, me dicit, erroris que convincit per illa Scripturæ verba: *Perierat, & inventus est*. Si inventus est, inquit, ergo quæsitus est: a quo ergo quæsitus est? an a Patre, Matre? a servo minime vero. Pater cælestis emisit post eum famem, contemptum, afflictionem, egestatem; hæc quasi capillitio apprehensum vi ad paternas ædes retraxit. *Fames revocat, quem saturitas expulerat*, ait S. Chrysologus. (*serm. 2.*) O quot hominum idem met experti sunt! quamdiu illius omnimoda

moda felicitas arridebat, quamdiu liberalem fortunæ cornucopiam ad obsequia habebant, ruperunt fræna modestiæ, instar petulcientis asini in opimis pascuis. Cum autem per varii generis infortunia ad tenuiorem sortem redacti sunt, didicerunt infrunitam vitæ libertatem detestari, & ad genua Patris, quem antea contempserant, suppliciter provolvi. Deus non tantum Pastor est animarum, sed etiam venator: non tantum fistulæ, & pascuorum amœnitate allicit, sed etiam cum strepitu, & violentia retrahit: quinam sunt autem canes venatici cælestis hujus venatoris? Doctissimus Stapletonus (*in Dom. 15. post Pent.*) respondet, canes venaticos esse tribulationes, & ærumnas. Quis scit, Dilectissimi! an non unus ex nobis e domo Patris Cælestis, id est, e gratia Divina cum filio prodigo turpiter recesserit, quem Deus per hanc grandinis afflictionem reducere cupit? & si ita est, certe magnum illi beneficium præstat. Quid? an beneficii instar sit, si agri devastentur, segetes destruantur, res familiaris ad incitas redigatur? ita est; cum enim homo creatus non sit ad hæc terrena, & transitoria, sed ad æterna, certe omnes id illi beneficii instar est, quod ad consecutionem æternæ gloriæ illi cedit in promotionem.

§. III. *Tertia, ut Dei auxilium imploremus.*

6. Tertia demum, propter quam hac plaga grandinis castigati sumus, ratio, ac finis esse potest, ut Deus preces, & auxilii Divini invocationem a nobis extorqueat. Ita sentit S. Chrysostomus, (*hom. 4. de pœnit.*) qui multiplices ærumnas a Deo permitti censet, non alia ex intentione, nisi, *ut occasionem habeat exoratus quotidie misericordiam nobis ostendendi*. Providissimus ille rerum omnium Creator, & Dispositor, qui non minus artificiosus est in parando remedio, quam potens in infligendo vulnere, vult in omnibus necessitatibus nostris rogari, implorari, precibus sollicitari, & has nonnumquam a nobis etiam tribulationum adminiculo extorquet. Desideratis iterum Scripturæ testimonium? In mentem mihi veniunt duo illi Discipuli euntes in Emaus: (*Luc. 24.*) habebant Jesum viæ comitem, quem, quamvis non agnoverant, ob discursus tamen suavitatem tenerrime amabant: sentiebant sua corda cælesti quodam ardore inflammari: avidissime auscultabant enarrata Mysteria, & nihil desiderabant vehementius, quam cum hoc peregrino tota nocte conversari. Verum ubi ad castellum ventum est, *finxit se longius ire*, non sine luctu amborum. Quæro hic: an non Christus arcano cordis consilio jam constitutum habuit ibi remorari, & sese in fractione panis manifestare? omnino: cur ergo finxit abitum? cur valedicere velle visus est? Nimirum cupiebat rogari, invitari: volebat extorquere amicum illum clamorem: *Mane nobiscum Domine*. Audiamus hac super re mellifluum Bernardum: (*serm. 74. in Cant.*) *Simulabat se longius ire, non quia hic volebat, sed volebat audire: Mane nobiscum, Domine.* Dilectissimi Parochiani! forsan per hanc ipsam segetum destructionem nihil aliud intendit Deus, nisi ut supplices hujusmodi voces extorqueat. Audivi vos ipse his diebus dicentes: Ah! Deus nos omnino derelinquit, a nobis recedit, deserit. O nos miseros! Erratis, erratis: non deserit nos, sed fingit deserere, ut clametis, ut rogetis, ut eum invitetis. Clamate ergo: *Mane nobiscum, Domine*, ne recedas penitus a nobis, & experiemini Deum erga vos liberalem fore, *in fractione panis*; quia tam prodigiosus est in auxilio ferendo, quam potens in supplicio infligendo. Scitis utique, quod hodierno populo pauculos panes ita mirabiliter multiplicarit, ut septem cophini comedentibus superfuerint: poterit Deus sua benedictione cælesti, & pauculas aristas, quæ stragem evaserunt, ita benefice augmentare, ut saturitati nostræ abundanter sint suffecturæ.

7. *Epilogus*. Quare agite, virgam punientis Dei humiliter osculamini, & novam spem concipite: non deerit nobis misericors Dominus, nec pedum suam, quæ vel volucribus aeris patet, nobis obserabit. Quæsivit quondam Mundi Redemptor ex Apostolis, dum misi vos per orbem universum sine sacculo, & pera, numquid aliquid defuit vobis? responderunt: nihil, nihil; forsan si post annum vos, Carissimi, interrogavero: numquid aliquid defuit vobis, respondebitis omnes: Nihil, nihil nobis defuit: tantoque impensius laudabitis Benignissimi Numinis Providentiam, quanto illa in egestate, & deficientibus humanis subsidiis elucet prodigiosius. Amen.

Dominica VI. post Pentecosten.

CONCEPTUS III.

Agitur contra Vitium gulæ, & ebrietatis, ejusque pessimi effectus, ac damna describuntur.

Et manducarunt, & saturati sunt. Marc. 8.

EXORDIUM.

Germanis opponitur, quod sint bibuli, quia abusus competationum valde frequens.

1. QUæso, quis, qualis, & unde erat ille populus, qui hodie adeo numerose secutus est Christum? Sacer textus hoc non declarat, credibiliter fuerunt Judæi, Galilæi, Nazarethani, Samaritani, Bethleemitæ, Jerichuntani, Galaadita, Cananæi, aliique, qui in illa vicinia circumjacebant: & quoniam *quidam ex eis de longe venerunt*, posset esse, quod etiam inter illos fuerint Ægypti, Arabes, Damasceni, Antiocheni & alii. Hæc pro indubitato non assevero: Verum auderem pro certo dicere, inter illos non

non fuisse Germanos. Qua de caussa? quia per totum Evangelium mentio hodie quidem fit de panibus, de pisciculis, de manducatione, de saturitate, nec verbulum autem de potu. Si Germani interfuissent, illi certe rogassent Dominum, ut non tantum multiplicaret panes, pisces, sed etiam unam amphoram cerevisiæ produceret. Hoc non dictum velim in probrum inclytæ nostræ Nationis; cum nulla sit sub sole gens, quæ non patiatur suos nævos: dicitur, Carolum V. Imperatorem olim rogatum, ut Germanos milites ebrietatibus interdiceret, reposuisse: quam parum impedire possum, ut Hispani non sint furaces, Galli luxuriosi, Itali vindicativi, tam parum efficere possum, ut Germani non sint bibuli. Verum neque in singularem laudem cedit generosissimæ Nationi tale prædicatum. Abusus potandi ita in nostra patria invaluit, ut nostri patriotæ putent, se nihil agere, nihil tractare, nihil laborare, nil inchoare, nihil finire posse sine compotationibus: Nascitur infans, & ecce instituitur potus baptismalis; conducitur puer ad opificium, & ecce convivia: celebratur illius Natalis, & ecce solvere debet unam amphoram in suam sanitatem: contrahit nuptias, & ecce, ex convivis vix unus est, qui non sponsis sacrificet unam crapulam: moritur, & ecce parari debet epulum tricesimale: fit contractus, & ecce pro arrha sunt canthari, agitantur consilia, aut ratiocinia, & ecce prima quæstio est de vino: celebratur una venditio tantum viginti crucigerorum, & ecce novemdecim abliguriuntur. Et cum hæc omnia satis crasse finita sunt, ordinarie adhuc aliquot mensuris infunditur benedictio Sancti Joannis. Egregius mos! Hodierni Christi sequaces *manducaverunt, & saturati sunt*; nos non saturamur, nisi ad lippitudinem oculorum etiam hauriamus.

2. *Propositio*. Cum igitur rei gravitas per se postulet, & in Comitiis Augustanis (*an. 1548. Fol. 57.*) etiam Parochis, ac animarum curatoribus inculcetur, ut contra vitium temulentiæ de cathedris detonent, loquar hodie de fœdissimo hoc scelere, ejusque damnosissimis effectibus, idque tanto impensius, quo Dilectissimos meos Parochianos in omnibus aliis vitiis magis, quam in hoc innocentes reperio. Favete.

Gentiles abhorruerunt a crapulis.

3. *Confirmatio*. Quod lex Christiana nobis interdicit, hoc gentilibus ipsum lumen naturale vetuit, inter quos Lacedæmonii (erat Respublica in paucis ordinatissima) tantum habuere ebrietatis odium, ut ad eam dedocendam non aliud motivum potentius judicarint, quam ipsam hujus vitii turpitudinem: hunc in finem puerum rusticum inebriebant, cumque adolescentibus suis ante oculos posuerunt: hi cum intuerentur caligantes oculos, balbutientem linguam, nutantia genua, distortam faciem, & truncum, & ad omnia inutile corpus, tantam imbiberunt ebrietatis nauseam, ut inter eos crapula grandis piaculi loco haberetur, (*Caspari Ens Convival. apparat. fol. 39.*) Romani, ut ex gestis eorum symbolicis constat (*Corn. a L. in Gen. c. 9. v. 20.*) fingere ausi sunt, Noemum, auctorem vitis, miscuisse vino sanguinem quatuor animalium, nempe simiæ, leonis, porci, & agni, ut significarent quaternas operationes, quas vinum in ebriosis producit: alii enim sunt moriones, ut simiæ: alii pugnaces, quasi leones: alii fœdi, & lascivi, ut porci: alii denique blandi, quasi, agni. Parem fere in sensum fabulati sunt Poetæ, quod Circe, nota gentilitatis præstigiatrix, amatores suos per unicum haustum vini in varia animalia transformarit, significantes per hanc fabulam, quod ebrietas hominem in bestiam transmutet; (*Mancincor in Filio Prod. conc. 5.*) aliqui enim fiunt fastuosi, ut pavones; alii luxuriosi, velut muli; alii invidi, velut canes; alii rixosi, velut tygrides; alii acediosi, velut asini.

Et ordinatæ Respublicæ severe prohibuerunt.

4. Ob hanc deformitatem semper pro viribus laborarunt Magistratus, Principes, & Superiores omnium nationum, ut turpissimum hoc vitium eliminarent: Carolus Magnus Imperator lege sanxit, ut, qui unica vice in ebrietate deprehensus fuerit, deinceps quoad omnem vitæ cursum vino interdiceretur. Pitacus unus ex sapientibus Græciæ triplici plena ebrios mulctari præcepit; primo propter destructionem sanitatis, quam sibi; secundo propter scandalum, quod communitati; tertio propter damnum, quod familiæ irrogavit. Hispani hominem, qui vel semel ebrius fuisse convincitur, tanquam infamem reputant, nec pro teste in judicio admittunt. Itali temulentum pro monstro hominis habent, atque pueri in plateis talem, tanquam insanum morionem, persequuntur. Denique Machometes ipse in suo Alcorano ebrios octoginta verberibus excipi jussit. O bone Deus! si hæc castigatio & apud nos in usu foret, quot hominum tergora toto anno nunquam detumescerent! Ex his argumentum formate, Auditores: si tam fœda est ebrietas in oculis hominum, quanto detestabilior erit in oculis Dei?

Ebrietas est peccatum lethale.

5. Quid? in oculis Dei? an ergo crapula est peccatum lethale? Deum immortalem! qualis hæc interrogatio? ita fit nempe: quod nimis assuetum est, denique licitum putamus. Numquam audisti, mi bone, quod Sacra Scriptura ebrietatem illis sceleribus annumeret, quæ a regno cælorum excludunt. Percipe verba Sancti Gentium Apostoli: (*1. Cor. 6.*) *Neque fornicarii, neque idolis servientes, neque adulteri, -- neque fures, neque avari, neque ebriosi, neque maledici, neque rapaces, regnum Dei possidebunt.*

debunt. Audis? ebriosi accensentur perversissimis nequam, quibus nullum ad gloriam jus, aut ostium patet. Quare attende pro tua instructione. Primo ebrietas, voluntarie procurata, & plena, non est dubium esse peccatum lethale: Secundo, erit etiam peccatum lethale, si magnam diei, aut noctis partem epotandis poculis insumas, non curans, utrum ebrietas sequatur, nec ne. Tertio est peccatum lethale se invicem provocare ad decumanos haustus; his enim væ denuntiat Deus per Isaiam: (*c. 5.*) *Væ, qui potentes estis ad bibendum vinum, & viri fortes ad miscendam ebrietatem!* Væ autem significat damnationem. &c.

Et si non sit per se, saltem propter malos effectus.

6. Ponamus autem (quod in æternum non concessero) ponamus, temulentiam ex se non esse peccatum grave, erit tamen tale propter suas filias, id est, effectus pessimos, quos post se trahit, sicut semen virulentum est, ex quo serpentes nascuntur. Quæris, quænam sint hæ filiæ, & effectus? Respondeo: Primo, ebriosi per intemperantiam destruunt sanitatem, accelerant mortem; ordinarie enim fit, ut ad immoderatum *proficiat* subsequatur maturum *requiescat*. Secundo: ejusmodi gurgustiones pergræcando abliguriunt dotes uxorum, & liberorum, hos ad incitas redigunt, debita contrahunt; quia, ut ait Ambrosius, (*de Elia & jejunio.*) *una die multorum dierum labores bibunt.* Tertio: cum incrassati, impinguati domum redeunt, persæpe quenter imprudente ira ferocientes in uxorem, & liberos, eam tyrannidem exercent, quæ sine lethali fieri non potest. Quarto: in ipsa cerevisiaria vertigine blaterant, & effutiunt, quæ diu secreta in corde condiderunt, & circa detrimentum alienæ fortunæ, aut famæ divulgari nequeunt. Quinto: quoniam Venus a Baccho nunquam procul abest, lascivire, & in ea turpiloquia non raro erumpere incipiunt, quæ in præsentibus, præsertim juvenibus, fiunt fomenta infernalis incendii. Sexto: cum vicinis, amicis, & notis ob leve verbum caritatem rumpunt, unde diuturna odia, hostilitates, & mutuæ infestationes subsequuntur. Septimo denique: nonnunquam in rixas, bella, & duella exardescunt, unde sæpe vulnera, & cædes. Quid multis? ut non meo, sed meliori aliorum judicio (*Nucleus Catech. de peccatis capitalibus.*) inhæream, ebriosi periculo se exponunt omnia decem præcepta violandi; quia nec Deum extimescunt, nec proximum reverentur. Hic dicit Doctissimus Cornelius a Lapide (*in Gen. 19. v. 38.*) suumque assertum fuse deducit: *Ebrietas iram Dei provocat, mentem erigit, luxuriam inflammat, facit jacturam vitæ, tollit erubescentiam, hominem constituit in periculo inevitabili damnationis.* Unde, ut verum fatear, sæpe admiror simplicitatem hominum trivialium, & rusticorum, qui si forte infortunia ingruant, circumspiciunt quidem de remedio placandi iram Numinis; sed de emendatione radicati alicujus sceleris nunquam deliberant: si grandines, si morbi, si lues pecorum accidant, vovent peregrinationes, curant legi Sacra, assumunt festa voluntaria; verum de emendandis moribus nec cogitant. Mei Christiani! quid pertinet ad servitium Dei? numquid hæc duo puncta: *Declina a malo, & fac bonum?* vos semper vultis facere bonum, & non declinare a malo. Laudo quidem vestra pietatis opera, peregrinationes, ac Sacrificia; nihilominus puto, si iste promitteret Deo: ego convenienti hora noctu e popina abibo, nec compotationes deinceps ad usque auroram prorogabo: alius, ego ultra mensuram non epotabo, ne porro in perjuria, & blasphemias erumpam: Tertius, ego chartifolia, & aleas vitabo, ne in rixas, & imprecationes exardescam: &c. Si hæc inquam, amore Dei decerneretis, forsan felicitati nostræ melius consultum foret. Quod si dicitis, apud vos non esse periculum circa mala illa recensita, dico, quod Scripturæ & experientiæ oblatretis.

Mala maxima in ebrietatibus contigerunt.

7. Ingredimini tantum Scripturam, ibique indagate funestos effectus, & infortunia, quæ tumulentis, etiam alias non discolis, contigerunt. Quis credat? Patriarcha Loth, vir alias timoratus, ac probus, turpissimum incestus flagitium commisit. Quando id factum est? in ebrietate. Quis credat? Noe Vir perfectus, nudatus, & a filio irrisus est: quando id factum est? in ebrietate. Quis credat? Samson a Dalila amicissima proditorio facinore in manus hostium traditus est: quando id factum est? in ebrietate. Quis credat? Holofernes dux fortissimus, qui armatos hostium cuneos non expavit, a Juditha debili femina obtruncatus est: quando id factum est? in ebrietate. Quis credat? filii Job inter mensarum delicias permittente Deo a collapsæ domus ruinis obtriti sunt: quando id factum est? in ebrietate. Quis credat? Herodes concionatorem suum aulicum, Joannem Baptistam, quem amabat, & *libenter audiebat*, decapitari præcepit: quando id factum est? in ebrietate. Dilectissimi Auditores! possem adhuc ingentem catalogum atrocissimorum scelerum pertexere, & semper respondere: in ebrietate, in ebrietate: sed omissis istis, percipite, quid in Vitis Patrum enarretur. Juvenis quidam Monachus, continuis tentationibus divexatus, inconsolabiliter suam plangebat sortem: apparuit illi dæmon, promisitque, se liberum eum, & ab omni tentatione immunem dimissurum, si unum ex tribus peccatis, ebrietate, adulterio, vel homicidio patrare vellet. Ille, fallaci promissione seductus, elegit ebrietatem, tanquam minus inter cetera malum. Quid contigit? in temulentia cum quadam muliere in adulterium lapsus est: nec ibi flagitii terminus fuit. Viro superveniente, & facinus subodorante, ne forte illud ipse vindicaret, illum trucidavit: ita, qui simplex, & minus ceteris malum eligere visus est, triplici se abominabili scelere contaminatum agnovit. Perpendite ex hoc, Auditores, quam detestabile malum sit ebrietas, & decernite, utrum felix esse possit illa communitas, in qua tanta malorum lerna dominatur.

8. Quod maximum est in hac re, nondum edixi, & in eo consistit, quod ejusmodi potatores, fiant audaculi, effrontes, temerarii, & ad quævis audenda proclives: non illos a malo pudor retinet, non timor Dei coercet, non respectus hominum refrænat: Rident minas illarum pœnarum, quas Deus & in hac, & in altera vita ebriosis decernit. Putant se heroes invictos, mundo formidales, liberos, infrunitos, nec cælo, nec terræ subjectos, & ideo nihil est tam sceleratum, ad quod non proruunt, ita ut in aliquo sensu ebriosus a S. Chrysost. (*hom. 57. ad Pop.*) *dæmon voluntarius* nuncupetur. Percipite, obsecro, quod horribile Godscalcus (*Holen. Ordin. S. August. Concionat. serm. 101.*) enarrat: Potator quidam, Judicis officium agens, habebat uxorem valde piam, quæ Deum quotidie precabatur, ut a potatione maritum avocaret, & ad cor reduceret. Accidit, eum nocte quadam temulentum redire, & per cæmeterium transire; ibi casu in lapidem impingens, in maledicta contra Deum, & Virginem erupit. Mox ecce apparuit ei imago cujusdam mortui terribili specie. Ille nihil pavidus interrogabat, quis esset? Respondetur ei: *Quod ego sum, tu eris.* At ille vino animatus subjungit: Quisquis es, veni mecum, te ad cænam invito: Responsum est iterum: *Vade, mox sequar.* Cum domum appulisset, rem secum plenius conferens, timore percellitur, aperitque uxori, quod gestum est, se invitasse quemquam non admmittendum, ideoque ostia, & fenestras omnes claudi jubet. Paullo post cum mensæ assideret, venit invitatus, pulsans fores: cumque non intromitteretur, iterum & tanto fragore pulsat, ut tota domus contremisceret, & ostia e cardinibus resilirent: ait ergo intrans: *En adsum, quem invitasti.* Fugiunt omnes, deseritur ille trepidus. Iterum vero invitatus ad illum: Tu invitasti me, nec jam fercula apponis; ego te ad cœnam meam reinvito, fercula mea videbis, tertia die venies, & comitaberis. Sic dispaiuit. Sequenti die totus tremulus omnium peccatorum Confessionem fecit, exspectavitque diem, & horam condictam. Illo die raptus est in locum, ubi vidit omnia genera potatorum, & mensam serpentibus, pice, & igne refertam: dixitque ei invitans: In cœna mea comede, & bibe, potum sume, cibumque appositum; cumque ille hæreret, & horreret, quasi emortuus præ timore, reductus est in locum suum, totus canus, & decrepitus factus: ex hac visione ad mentem rediit, & postea gravissimam cum lacrimis pœnitentiam egit. &c. &c.

9. *Epilogus.* Notate hoc, notate, vos ebriosi! Vidit hic homo in inferno omnis generis potatores, vidit eorum delicatos haustus, videlicet picem, & ignem, hunc potum tandem sortitur vestrum perfrequens: *Prosit*, id quod dudum prænuntiavit Isaias. (*c. 5.*) *Væ, qui consurgitis mane ad ebrietatem, & potandum usque ad vesperam.* Quid sequitur? *Propterea dilatavit infernus animam suam, & aperuit os suum absque ullo termino.* Quid igitur agendum? Dilectissimi: naturam consulite, & justæ moderationis leges nunquam transgredimini: *Non in comessationibus, & ebrietatibus* ambulate; sed *induimini Jesum Christum.* (*Rom. 13.*) Non prohibetur Viro ingenuo honesta recreatio, sed immodestia: Christus, uti ex hodierno Evangelio constat, non improbat saturitatem, sed intemperantiam. *Manducaverunt, & saturati sunt.* Ita, o mi Jesu: ignosce nobis nostra delicta hac ex parte commissa: deinceps emendabimur. Amen.

Dominica VII. post Pentecosten.

CONCEPTUS I.

Ostenditur, blandientium procorum assentationes revera amorem non esse; sed deceptionem, ac falsitatem.

Attendite a falsis Prophetis, qui veniunt ad vos in vestimentis ovium, intrinsecus autem sunt lupi rapaces. Matth. 7.

EXORDIUM.

Lupus induit ovinam pellem, ita mundani Amasii simulant amorem.

1. LUpus, diu oviculæ insidiatus, cum ob lupinam speciem se expavesci cerneret, hac arte usus est: ex ovinis pellibus curavit sibi confici vestimentum: itaque oviculæ jam minus timidæ appropinquans, familiariter cum ea agere, blandiri, adulari cœpit: O nobile animal! ajebat, si nosses, quantum te amem, jam non metueres te fidei meæ concredere: quid, quæso, sub pastoris ferula ingemiscis? cur in angusto stabulo captiva hæres? O si caperes, quanta sit libertatis dulcedo, qua nos inter sylvas fruimur: si scires, quam opima ibi sint pascua: si credere posses, quanta cum sollicitudine te nutrire vellem, certe partes nostras sequereris. &c. Ita lupus paullatim se in animum oviculæ insinuavit; alia vice illi recentes herbas, ac racemos e nemore attulit: quibus blandimentis tandem effecit, ut male cautum animal procul a grege cum lupo in sylvas profugeret. Verum vix attigit limitem nemoris, cum miserandum in modum mactata, laniata, expertaque est infelix ovicula, quod *lupus non venit, nisi ut furetur, & mactet.* (*Joann. 10.*) Quam lupus oviculæ lusit tragœdiam, eamdem incautæ nonnunquam animæ ludunt falsi illi Prophetæ, de quibus hodie Christus: *Attendite a falsis*

a falsis Prophetis, qui veniunt ad vos in vestimentis ovium, intrinsecus autem sunt lupi rapaces. Quinam sunt hi falsi Prophetæ? videmus sæpe, a scelerato simulatore hanc vel illam domum frequentari: quo fine? ut in animum juvenis puellæ se insinuet. Blanditur, adulatur, obsequia facit, & munera, donec tandem familiaritas excrescat in offensas Dei, diuturno tempore frequentatas, ipsamque demum æternam perniciem. *Hi similes sunt lupis*, ait Drudmarus, (*ap. Deding. hac Dom.*) *qui alios semper cupiunt deprædari aut per violentiam, aut per fraudulentiam.*

2. *Propositio.* O infelix filia! in tui gratiam detraham hodie ovinam pellem, & lupum prodam, id est, ostendam ejusmodi promissiones, & blandimenta, quæ ad nefas te inducunt, revera amorem non esse, sed meram fallaciam, ac deceptionem. *Attendite a falsis Prophetis: attendite.*

Mundani amatores sunt infidi Deo.

3. *Confirmatio.* Axioma notissimum est, per Regulam juris (*in 6.*) firmatum. *Semel malus, semper præsumitur malus in eodem genere delicti.* Exempli caussa: qui furti commissi convictus est, nunquam non furti suspectus habetur: qui pejerasse aliquando scitur, postmodum jurans, vix fidem invenit. &c. Ergo etiam, qui proditionis, ac fractæ fidei reus est, merito semper infidelitatis suspicionem incurrit. Ita est; Scis vero, O anima Christiana, hic tuus leno, qui promissione matrimoniali tuam mercatur verecundiam, proditor est, fractæ fidei reus est. Quæris, quomodo, ubi, quibus in circumstantiis? Respondeo, Dei proditor est, huic datam in Baptismo, & Sacramentorum frequentatione fidem temere fregit, abrenunciavit Sathanæ, & nunc pellicitando te ad nefas, illius partes denuo amplectitur; an putas, qui Deo infidelis est, tibi fidelem fore? audi, quid liber Josue hanc in rem nobis insinuet: exploratores illi, a Josue emissi, in domo Rachab impudicæ mulieris ab insidiis regiorum militum servati sunt. (*Josue 2. c. 14.*) In gratiam tanti beneficii promiserunt illi, domum ejus totam ab excidio, omnique infestinatione immunem futuram, si Regnum Chanaan, ipsaque urbs in potestatem Israelitarum deventura esset. Singulariter autem notandum venit, quod viri isti hanc porro cautionem adjecerint: *Si tamen non prodideris nos.* Cur ita? cur diffidentiam retinent de fidelitate Rachab, quam tamen adeo luculenter experti sunt sinceram? Respondet Abulensis: (*ibi.*) *Timebant, quod proderet eos, dum adhuc tenebat in domo, scilicet quod locuta esset nuntiis regiis*: id est, timebant merito suspectam fidem mulieris; argumentabantur enim: Si Rachab suo proprio Regi infidelis est, & ad proditionem patriæ nobiscum colludit, quid nobis exteris, & peregrinis metuendum erit? &c. Audis hæc male credula puella, & fidem tribuis fallaci promissori? dicit quidem: Tu semper mea, tu Domina, tu felix eris: sed quis credat, hominem Deo suo perfidum, cui tamen longe arctiori fidelitatis vinculo adstringitur, tibi fidelem fore?

Amor impudicus potius est odium, quam amor.

4. Et cui tandem fundamento hæc fidelitatis persuasio innititur? quia amat me, inquis. O te simplicem! adeo amat te, ut non posset crudelius odisse. Edic, quid est amare alterum? est alteri bonum velle. An bonum tibi vult, qui honore te privare intendit? an bonum tibi vult, qui te cupit inducere, ut Deum, ut conscientiam, ut jus ad cæli gloriam amittas? an bonum tibi vult, qui in dæmonis servitutem, & æternæ infelicitatis periculum te cogitat præcipitare? si hoc amare est, quid tandem erit odisse? Nonne verum est hic illud sancti Isidori: (*orat. 35. Tom. 1.*) *Hos homicidis deteriores judico, nam mori præstat, quam ita ignominiose vivere: homicida enim a corpore animam divellit; hic vero animam simul cum corpore perdit.* Sed ut plusculum tibi concedam, amat te sine dubio, amat, sicut apicula florem, sicut ulmus vitem, sicut hirundo æstatem; nempe ut sibi bene sit, ut voluptatem suam expleat: de cetero parum sollicitus, quam exitialem famæ, innocentiæ, ipsiusque salutis ruinam tibi adornet. Vah! Decumanum amorem, qui paullo post in crudele odium migrabit! consulamus iterum Scripturam:

Ammon post commissum crimen odio habet Thamar.

5. Ammon Davidis filius ita perdite adamabat sororem suam Thamar, ut teste sacro Textu *propter amorem ejus ægrotaret.* Quid agit impurus? ex consilio amici sui Jonadab morbum simulat, Patremque rogat, ut per manus sororis suæ sibi cibos delicatiores, quibus refici posset, submitteret. Factum, ut petiit: ingressa est Thamar: eheu! erubescit lingua eloqui turpe facinus, quod patratum est: scelerate ganeo, ergone nec sanguinis conjunctio, nec sororis reverentia libidinem tuam frænare poterat? peracto flagitio, audite, & obstupescite, quam tragice hæc amoris scena mutata sit: O infelix Thamar! Ammon *exosam eam habuit odio magno nimis.* (*2. Reg. 13.*) Oculos, animumque ab ea avertit, famulisque præcepit: ejice hanc a me foras, & claude *ostium post eam.* Haccine illa egregia amoris adeo magni catastrophe? O juvenis puella, disce alieno damno sapere, antequam discas tuo: quamdiu durat libidinis ardor, & voluptatis illecebra, dicunt quidem impuri lenones, se amare: at hac expleta, aut non obtenta, amor transit in odium, conversatio in contemptum: *Hinc fit*, ait Hugo a sancto Victore, (*de grad. Viol. carit.*) *quod sæpe in quibusdam vidimus, ut quo se prius*

prius ardentius diligere videbantur, eo se postmodum vehementiori odio prosequerentur. Promoveo ulterius argumentum,

Amor impurus ordinarie transit in odium.

6. Accedamus consistoriales Curias, ubi caussæ matrimoniales judicantur: ibi cum stupore audiemus, quoties egregius ille amor in odia, in inimicitias, in mutuas imprecationes, in rixas, in litigia, in probrosas accusationes degenerit: ibi audiemus, qua ratione ille ipse, qui magnificis pollicitationibus honestæ alias filiæ virginitatis thesaurum eripuit, nunc primus sit, qui eam diffamet, & plurium, quam unquam fecerit delictorum accuset; ut scilicet furtum suum levius haberetur, nec ipse censeatur prædo virginitatis, quam misera amissam plorat. Quamdiu frondosa quercus erecto, ac firmo stat robore, nemo non illius umbra delectatur: at ubi ventorum impetu in terram sternitur, omnes in eam ferro armantur, &c.

Misera conditio feminæ jacturam pudoris passæ.

7. Considerate postmodum conditionem feminæ hujus jacturam pudoris passæ: illa, quæ antea ab omni populo in honore habita fuit, nunc omnium conventiculorum est fabula. Illa, quæ antea ab omnibus amicis, ac consanguineis fuit amata, nunc mille diris devovetur. Illa, quæ antea ad invidiam æmularum in publicis conventibus, ac choreis præceteris honorabatur, nunc inter domesticos parietes delitescit, pudore plena, lacrimis perfusa, luctu absorpta, & ne festis quidem diebus templum accedere audet, impar ignominiæ ferendæ. Dic modo misera, ubi sunt modo insignes illæ pollicitationes, quibus futuri matrimonii honestas addito etiam jurejurando tibi millies promittebatur? ubi sunt modo illa obsequiosa servitia, ubi cantilenæ, ubi concentus musici, quibus delectabaris? ubi sunt modo illa ambulacra, choreæ, & symposia, ad quæ ducebaris? ubi sunt modo illa munuscula, honoraria, & litteræ, quibus millies fuit firmata fides? Eheu! evanuere omnia: qui fidus amator credebatur, jam infidus proditor se subduxit, nec quidquam tibi reliquum fecit præter hanc infamiam, hanc derelictionem, hanc solitudinem. O sancta solitudo, utinam citius in amoribus fuisses! si mihi liberet alienæ ruinæ insultare, possem de hac solitudine idipsum affirmare, quod Plutarchus Romano cuidam civi, qui omne patrimonium inter epulas decoxerat, olim jejune cænanti exprobravit: *Si ita pransus fuisses; nam ita cænares*, &c. (*Maxim. serm. de Prod.*)

Amor impurus post se trahit æternum odium.

8. Quanquam, quæ hactenus dicta sunt, minima sunt eorum, quæ dicenda restant: esto enim, amatorem tuum, si ita placet, sincere agere: esto, fidem non fallere; esto, temporalis infamiæ metum ab esse: quid autem erit post peractam hujus vitæ fabulam? an putas, amorem hunc tuum, quem ais, non migraturum in exitiale odium? falleris: heu: falleris: audi Scripturam: Propheta Nathan (*2. Reg. 12.*), ubi Davidi commissum adulterii crimen exprobravit, usus est illa parabola, qua viro pauperi a viro divite raptam, mactatam, assatamque fuisse unicam oviculam asseverabat: per virum pauperem intellexit Uriam, per divitem intellexit Davidem, per oviculam intellexit Bersabæam. Sed cur non solum raptam dixit, cur addidit mactatam, & assatam? &c. O infelix, & infeliciter decepta mulier, te denotat parabola: si aliquando de te verum sit, quod ovicula rapta sis, ne dubita, verum etiam erit, quod assata sis. Introspice illud infernale barathrum, videbis ibi millenos, qui, diuturno tempore obscenis amoribus irretiti, justo Dei supplicio inopina morte abrepti, nunc inextinguibili igne torrentur, assantur: putas forte, te prius pœnitentiam acturam? putarunt & illi: ibi quibus furiis damnabis hanc voluptatem? qua rabie execraberis hanc familiaritatem? quo odio maledices illi domui, illi januæ, illis horis, illis conventibus? quem nunc amasium, sponsum, corculum vocas, vocabis tunc latronem, proditorem, animæ carnificem; & si fas erit, his dentibus, his unguibus laniabis: maledicte ganeo, inquies, redde mihi innocentiam, redde conscientiam, redde animam; redde cælum, redde Deum, quem mihi eripuisti; ego te mille diris devoveo, mille maledictis execror, quia auctor mihi fuisti, quod stulte elegerim momentaneum illud, quod delectat, & nunc inciderim in æternum illud, quod cruciat: &c. &c.

9. *Epilogus.* O Christianæ animæ, dicite, an amor hic dici potest, qui tam luctuosam vobis tragædiam adornat? an amicus vocari meretur, qui in tantam dolorum abyssum vos impellit? siquis hunc amorem dixerit, næ ego omnes hyenas, tygrides, ac dracones amicos dixerim: *attendite* ergo *a falsis Prophetis*: per amorem salutis vestræ vos obtestor, attendite: blandiuntur, ut decipiant; adulantur, ut diffament; amant, ut perdant: extra oves, intus lupi sunt; extra adulatores, intus latrones; extra Angeli, intus dæmones. Quare verbis vos alloquor sancti Ephrem (*c. 9. supra attende*): *Fugite consilia inimici improba, O homines. Recordamini vestrorum cum Deo pactorum, & Sanctificationem custodite, ac gratiam invenietis coram Domino.* Hunc potius Deum, qui fallere nescit, serio adamate, illi fidem servate, illum timete; quia & vestram impudicitiam punire potest gehenna, & continentiam præmiari cælo. Amen.

Dominica VII. Post Pentecosten.

CONCEPTUS II.

Ostenditur, falsissimos Prophetas esse mundum, carnem, dæmonem, qui ementita securitate salutis animas dementant,

Attendite a falsis Prophetis. Matth. 7.

EXORDIUM.

Falsi Prophetæ mala plurima caussarunt in orbe.

1. Quemadmodum veri, a Deo missi Prophetæ, uti S.Isaias, Jeremias, Daniel, Ezechiel, aliique suo Prophetico prædicationis munere bona plurima in orbe disseminarunt: ita indicibile est, quot mala falsi Prophetæ suis deceptionibus caussarint. Ab orbis Genesi usque in hanc horam vix malum est, cujus incentor non erat falsus Propheta: quis protoparentes nostros ad scelus induxit? falsus Propheta, serpens, qui Evæ de se timidæ, & nunquam ausuræ contrectare vetitas fruges, persuasit: *Nequaquam moriemini* (*Gen.*1.)! fidit illa, & quid evenit? Dei gratia & paradiso excidit. Quis Regem Achab cruenta strage extinxit? (2.*Par.*22.) falsi Prophetæ Baal, qui numero quadringenti animarunt regem, ascenderet, arma caperet, hostes profligaret, nec dubitaret de victoria; *Dabit eam Dominus in manu Regis.* Fidit ille, & quid evenit? sagitta confossus misere periit. Quis Matrem Sisaræ decepit? falsa prophetissa, quæ illi persuasit, filium ejus esse in bello victorem: *Nunc dividit spolia.* &c. (*Jud.*5.) Credidit illa, & quid evenit? miserandus Sisara, a Jahele clavo confixus, temporalem somnum cum æterno connexuit. Hæc catastrophe est eorum, qui falsis Prophetis confidunt. Et utinam cum Sisara, cum Achabo, cum Proto-parentibus desiissent falsi Prophetæ! sed adhucdum tumultuantur in orbe, ita, ut æterna Veritas nos commoneat: *Attendite.* (*Matth.*7.) Quinam autem sunt hi falsi Prophetæ? Cornelius a Lapide (*in Matth.*7.*v.*15.) per falsos Prophetas intelligit hæresiarchas, qui suo pseudo-apostolatu innumerabiles animas ad inferni barathrum ducunt. S. Ephrem (*de Rect. vivendi rat. n.* 22.) intelligit per falsos Prophetas perversos socios, qui innocentes animas ad scelera alliciunt. Verum in rem meam zelosissimus quidam Verbi Divini Præco (*Barzias serm.* 49. *n.*8.) per falsos Prophetas subaudit mundum, carnem, dæmonem, deceptoriam illam triadem, quæ si non esset, infernus incolis magis vacuus, cœlum autem magis repletum foret.

Falsi Prophetæ sunt mundus, caro, dæmon.

2. *Propositio.* Dilectissimi, *attendite.* Et ut fraudes triplicis hujus Prophetæ noscere discatis, quibus animabus nostris indesinenter insidias struunt, detegam fallacias: Videbitis, falsas esse mundi delicias, quibus nos velut ursos melle allectat: videbitis, falsam esse vitæ diuturnitatem, qua caro nobis blanditur: videbitis, falsam esse salutis securitatem, qua diabolus nos dementare satagit. *Attendite:* favete.

3. *Introductio.* Fons nullus ita est turbidus, ut non interdum clarescat; cælum nullum ita est nubilosum, ut non interdum serenetur: Pari modo homo nullus ita salutis suæ est obliviosus, ut non interdum salutari timore perculsus, futura cogitet: Bone Deus! quid de me fiet? hæc vita voluptuosa quem tandem finem sortietur? extra cælum, & infernum via non datur media; alterutrum erit mea æterna habitatio. &c. Ejusmodi cogitationes nonnunquam fomes sunt grandis incendii, volo dicere, generosæ conversionis: quid agunt falsi Prophetæ, ut salubria sensa in cunabulis extinguant? suggerunt homini falsa principia, politica dictamina, periculosas laxitates, imaginariam securitatem. Audiamus unum post alterum.

§.I. *Mundus decipit promissione deliciarum.*

4. *Confirmatio.* Primus falsus Propheta videlicet mundus, ait: Quid inani metu angeris? da modo tempori, quod tempori congruit, fruere deliciis, divitiis, ac honoribus, quos uberes tibi offero: non vult Deus scrupulos, & angustias animi, multo minus interitum peccatoris; salvaberis, ne dubita, salvabuntur omnes Christiani; &c. O damnabilis false Propheta! Dilectissimi! *attendite:* ne fidite.

5. Dicite, obsecro, cui perfidus mundus fidem non fregit? percurramus sacras paginas, & mille ejus fallacias deprehendemus: Nonne puer ille Amalecita (1.*Reg.*30.) securum se arbitrabatur de, nescio, quanta Domini sui benevolentia? at modica febre decumbens, instar canis ædibus ejectus est. Ita mundus solet. Nonne Jacob (*Gen.*33.) in domo Labani septennis annis pro Rachele pastorem egit? at post septennale servitium illi Lia loco Rachelis tradita fuit. Ita mundus solet. Nonne Amasa (2.*Reg.*20.) a proditore Joab amicos amplexus exspectavit, & in vicem horum pugionem in visceribus recepit? Ita mundus solet. Nonne Achitophel (2.*Reg.* 17.) diu fidelis Absolonis consiliarius haud vulgare fidei suæ præmium promeruit, & loco hujus infami suspendii morte periit? ita mundus solet. Nonne illud Angliæ idolum, Cardinalis Volsæus, (*Apud Corn. a L. in Ex.c.*1.*v.*1.) qui Henrico VIII. divortii cum Catharina auctor, & consequenter omnis exinde emergentis mali architectus fuit, postliminio regis gratia exutus, in ultimo vitæ articulo in desperabundas has voces erupit: *Quia non Dei, sed Regis favorem quæsivi, hinc gratiam Dei amisi, & Regis non adquisivi?* Ita mundus solet: loco deliciarum mœrores, loco mellis absynthium, loco honorum

igno-

ignominiam reddit: *O munde proditor,* exclamat Augustinus, (*serm.*31. *ad frat. in erem.*) *cuncta bona promittis, & cuncta mala profers -- promittis stare, & cito cadis.*

6. Nunc tandem capio Scripturæ locum, qui captu difficilis mihi hactenus videbatur. Josephus Ægyptius (*Gen.*42.) e carcere ad thronum, & Vice-Regis dignitatem promotus fuit. Quæritur jam, an hanc suam promotionem Patri Jacobo significaverit? sacer textus nullam de hoc mentionem facit, & sacri interpretes communissime stant pro negativa. Cur autem omisit tam felici nuntio patrem solari, qui de putatitia illius morte extreme erat afflictus? &c. Respondet Thomas Angelicus: (*in Gen.*42.) *Exspectavit tempus ordinatum a Deo, quo revelaturus esset seipsum.* Nimirum satis superque agnovit prudentissimus Patriarcha inconstantiam mundani honoris, cogitabatque secum, quid prodest Parenti nuntium mittere meæ promotionis, cum tam facile fieri possit, me denuo e solio in carcerem detrudi, quam e carcere ad solium fui evocatus? &c. Quid sequitur ex hoc?

7. Sequitur plane, felicem illum esse, qui falso prophetæ mundo non fidit, & animum habet a terrenis bonis plene avulsum. *Beata mens,* exclamat S. Leo, (*serm.*11. *de quadr.*) *quæ magis est hospita, quam Domina terrenorum.* Et hanc felicitatem agnovit etiam gentilis Philosophus Zeno nomine, qui, uti testatur Gregorius Nazianzenus, (*serm.*47.) cum illi bona omnia metu naufragii in mare projiciebantur, cum risu dixisse fertur: grates tibi, O fortuna, quod me usque ad Philosophicum pallium exspoliaveris; ita enim porro a fraudibus tuis securus ero, &c.

§ II. *Caro blanditur longitudine vitæ.*

8. Alter falsus Propheta, videlicet Caro, homini salutis suæ sollicito suggerit: Quid opus est curis, & anxietatibus? juvenis es: vegetus & robustus: cum aliquando frons rugas, capilli canitiem induent, tunc satis adhuc temporis supererit ad suscipiendum salutis negotium, &c. O damnabilis false Propheta! Dilectissimi, *attendite.*

9. Nescio sane, an fragilius quidquam fingi possit vita humana, de qua sancti Patres adeo contemptim senserunt. S. Job (*cap.*13.) comparat vitam humanam folio arboris; quid imbecillius folio arboris, quod vento confestim decutitur? sapientissimus Salomon comparat vitam humanam nubi (*Sap.*2.): quid fugacius nube, quæ ab aere truditur? S. Rex David comparat vitam humanam fumo (*Psal.*101.), quid vanius fumo, qui cito disparet? S. Jacobus comparat vitam humanam vapori (*Jac.*4.): quid inanius vapore terræ, qui statim ad nihilum redigitur? S. Chrysostomus (*hom.*7. *ad pop.*) comparat vitam humanam cursori: quid velocius festinante veredario? S. Gregorius Nazianzenus (*orat. ex ægro.*) comparat vitam humanam torrenti: quid transitorium magis, quam unda continuo defluens? S. Basilius (*hom.*5.) comparat vitam humanam comœdiæ; quid fabulosius comico spectaculo? Tandem S. Augustinus (*ap. Barz. serm.*11 *n.*26.) comparat vitam humanam vitro; quid fragilius vitro momentis omnibus fractioni obnoxio? Cur autem sancti Patres de vita hominis tantam vilipensionem expresserunt? Non alia ex ratione, quam, quia adeo labilis, instabilis, fragilis, & nec unico momento a morte secura est. Sanctis Patribus consonant præcipuæ mundi linguæ: in Hebraico vocabulum *Metim* cum puncto significat vitam, sine puncto denotat mortem, ac si indicare voluissent Hebrææ linguæ auctores, vitam & mortem unico puncto differre. In latino verbum *vivo* non tantum significat *vivere,* sed etiam *mori:* nam in præterito perfecto *vixit* idem est, ac *mortuus est.* Quodsi vita adeo fragilis est, qua fronte impudens propheta caro, homini blanditur diuturna vitæ periodo?

10. Dominus Deus ostendit olim Ezechieli navigium splendidissimum, quo Tyrus Phæniciæ metropolis figurabatur; jussitque, ut interitum hujus navigii vaticinaretur: *Assume super Tyrum lamentum:* (*Ezech.*27.) Quid? ergone navis instructissima interibit? ita est, interibit, ait Lanuza (*to.*1. *p.*2. *n.*183.); quia *anchoras,* id est, firmitatem *non habebat.* O mi homo! quamvis vita tua instructissima sit optimo temperamento, juvenilibus annis, forti valetudine, tamen firma non est; quia momentis singulis morti obnoxia. Considera quatuor elementa, hæc diu, noctuque in tuam necem armantur, ignis comburit, aqua submergit, terra absorbet, aer suffocat; ostende locum unicum, actionem unicam, quæ a morte secura sit: &c. Quid sequitur ex hoc?

11. Sequitur, felicem illum esse, qui falso Prophetæ Carni non fidit, & in momenta singula mori paratus est. (*Razlin.tr.*1. *de morte Spec. exemp. V. mors ex* 3.) O quam ingenue hoc expressit ille juvenis, qui sacrum asceterium ingressus, & a patre denuo revocandus, reposuit: Pater, fac, ut in mundo tollatur mors moriendi in juvenilibus annis, & tecum ad sæculum redibo, &c.

§. III. *Dæmon decipit securitate vitæ.*

12. Denique tertius falsus Propheta, videlicet dæmon, homini salutis suæ anxio insusurrat: Quid, quæso, inutilibus curis consumeris? via ad cælum spatiosa est; Deus non vult interitum peccatoris: multi diu in sceleribus victitarunt, uti Manasses, Petrus, Magdalena, Thais, Pelagia, aliique, & nunc in cælo sunt, &c. O damnabilis false Propheta! Dilectissimi, *attendite.*

13. Dicite, obsecro, cur infernalis lavernio tam spatiosam fingit cœli viam? nempe non alio ex fine, nisi, ut hominum conscientiam sopiat, & in sua tepiditate conservet. Si personatus latro viatorem in eam sylvam pellicere cogitat, ubi complices jam strictis armis præstolantur, dissimulat periculum, & secura omnia fingit. Ita dæmon securitatem obtendit,

ut hominem in caſſes trahat. Ulterius, ſi tanta eſt ſalutis ſecuritas, prout Dæmon prophetizat, unde fit, tam innumerabilem hominum copiam æternum interire, ita quidem, ut numerus damnatorum, numerum electorum incomparabiliter excedat? Quæſitum olim fuit a Chriſto Salvatore (*Luc.13*): *Domine, ſi pauci ſunt, qui ſalvantur?* Reſpondit Dei Filius: *Contendite intrare per anguſtam portam; quia multi, dico vobis, quærent intrare, & non poterunt.* Supra quæ verba S. Auguſtinus animadvertens, ait (*ſerm. 32. de Verb. Dom.*): *Confirmavit Dominus, quod audivit; ſcilicet, quod pauci ſunt, qui ſalvantur, quia per anguſtam portam intrant*: Non audiſtis, Cariſſimi, quid S. Vincentius Ferrerius (*ſerm.6. in ſept.*) commemorat? Lugduni in Gallia quidam Archi-Diaconus, reſignata dignitate, in eremum ſeceſſit, felici morti ſe paraturus: mortuus eſt eadem die, qua S. Bernardus, & Epiſcopo Lugdunenſi ſpectabilis factus, inter alia edixit: Ea hora, qua obii, ſimul triginta hominum millia exſpirarunt: Ex his S. Bernardus, & ego abſque remora ſalvati, tres ad purgatorium relegati, ceteri omnes æternum damnati ſunt. O Bone Deus! ex triginta hominum millibus tantum quinque ſalvi! dicite, an verum eſſe putetis, quod mendax Propheta blaterat, nempe ſpatioſam eſſe cæli viam? &c.

14. *Epilogus.* Quid factu igitur opus eſt? O Chriſtiana pectora! *attendite*: nolite dementari a falſis principiis triplicis hujus Prophetæ. Falſæ ſunt deliciæ, quas mundus offert: falſa eſt vitæ diuturnitas, qua caro blanditur: falſa eſt ſalutis ſecuritas, quam dæmon ante oculos pingit. Vivite, obſecro, conformes Divinæ veritati, quæ vobis per Dei verbum inſinuatur, nolite diligere vanitatem, & quærere mendacium: operamini ſalutem veſtram inter ſpem, & metum, & ita contendite intrare per anguſtam portam. Amen.

Dominica VII. Poſt Pentecoſten.

CONCEPTUS III.

Evertitur inanis ſpes peccatorum, qua præſumptuoſe putant per unicum actum contritionis, in ipſo mortis articulo elicitum, ſe ſalvatos iri.

Non omnis, qui dicit mihi, Domine, Domine, intrabit in regnum cælorum. Matth. 7.

EXORDIUM.

Sicut obſtinatus Pharao, ita multi peccatores differunt pœnitentiam. Quia putant, ſalutem uno actu contritionis poſſe obtineri.

1. QUis credat? obſtinatiſſimus Pharao, tot plagis a Deo caſtigatus, noluit dimittere populum. Miſit ergo Deus loquaces advocatos, qui ſua eloquentia Regi obedientiam perſuaderent, intelligo ranas, quæ in innumerabili copia aulam occupabant. Moleſta prorſus res! Quidquid Rex agebat, ubicumque verſabatur, hæc fœda animalia aures ininterrupta coaxatione flagellabant. Voluit prandere? in ipſas patinas inſiliebant. Voluit in lecto recumbere? erant & ibi inſolentes beſtiæ. Voluit in ſolio jura dare? Voluit diadema capiti aptare? Voluit optimates ad affatum admittere? & ecce menſas, abacos, ſcripturas, ſolium, ipſamque diadema centenæ, ac millenæ ranæ occupabant. Quilibet locus videbatur fœtens palus. Juſſi ſunt famuli eas colligere, dumque duos ſaccos per feneſtras ejiciunt, decem alii e pavimento ſuccreſcunt. Tum demum fracta videbatur pervicacia Pharaonis; vocat Moyſen, rogatque, ut Deum ſibi propitiaret, ſe paratum eſſe ejus juſſa implere. Quærebat Moyſes: quando vis, ut preces pro te fundam? *conſtitue mihi tempus, quando deprecer pro te.* (*Exod.2.*) Quid reſponſi tulit? O perverſitatem animi obſtinati! putaſſem ego, Regem petiturum, ut nunc ſtatim, abſque induciis, abſque mora oraret, & ecce *reſpondit: cras.* &c. Ah! quot non inveniuntur Pharaones inter miſeros peccatores! Fluunt nonnunquam plures anni, quibus ille, vel iſte ad occultum facinus ſcelerate admiſſum moleſtiſſimas conſcientiæ coaxationes continuo audit: quærit illum Deus per internas inſpirationes: quando te emendabis? & ſemper reſpondet: *cras, cras.* Hi ſunt illi perverſi, de quibus S. Birgitta in Revelationibus (*l.3. c.11.*, quod *in arbitrio ſuo ponant miſericordiam Domini.* Quare? quia putant, negotium ſalutis eſſe rem facili labore parabilem, ac portam cæli ad unicum contriti cordis ſuſpirium aperiri. Quid opus eſt, inquiunt, ad canitiem uſque anxiari? elicio unicum actum contritionis, & ſalva ſunt omnia. &c.

2. *Propoſitio.* Dilectiſſimi Auditores! Error hic eſt, prout non rarus, ita in paucis periculoſus, quem hodie potentiſſime refutat æterna Veritas: *Non omnis, qui dicit mihi, Domine, Domine, intrabit in regnum cælorum.* (*Matth.27.*) Vultis, ut hoc periculum detegam, & deceptionem manifeſtem? faciam id præſenti diſſertatione: Interim credite, ideo infernum tot damnatis repleri, quia nimia fingitur ſalutis certitudo, ac ſecuritas. Favete.

Peccator ſemper prorogat pœnitentiam.

3. *Confirmatio.* Scitis, Auditores, quis ſit genius moroſi debitoris, qui illibenter contracta nomina expungit? percipite Eccleſiaſticum: *In tempore redditionis poſtulabit tempus, & loquetur verba tædii, & murmurationum, & tempus cauſſabitur.* (*Eccl.29.*) Qui in Januario debebat ſolutionem præſtare, differt eam ad Paſcha, a Paſchate in autumnum, ab autumno in hyemem. Si ſolutionem urges, conqueritur ſe nimium premi, inducias petit uſque ad finem menſis, ſed finito menſe, iterum novas, novaſque excuſationes obtendit. Quid deſumere licet ex hac iterata prorogatione? deſumitur, debitorem brevi venturum ad haſtam. Parem in modum dantur nonnulli peccatorum, qui tam ſordide licitantur cum Deo: non negant quidem pœnitentiæ debitum; ſed de die in diem producunt: nullum anni tempus ad eluenda crimina illis conveniens, & placitum eſt: poſt Paſcha ſequuntur dies amœni, indulgendum eſt ſanitati, in æſtate calor enervat corpora, tempore meſſis impedit labor, in autumno peragenda eſt tritura, in adventu ſunt breviſſimi dies, feſta natalitia compotationibus ſunt celebranda, bacchanalia lætitiis conſecranda, quadrageſima ex jejuniis faſtidioſum facit animum: verbo: quocumque tempore admonentur ad ſeriam pœnitentiam, objiciunt: modo non vacat, impendent alia negotia, nunc ratiocinia ſunt componenda, nunc iter inſtituendum, &c.

Hora mortis incerta eſt.

4. Interim monent in ſacris pulpitis Prædicatores, monent in ſacris tribunalibus Confeſſarii, quod *naſcatur ex dilatione periculum*: (*S. Chryſ. hom.22. in Ep.2. ad Cor.*) quid reſpondent illi? Reſpondent idipſum, quod ajebat Auguſtinus (*ſerm.130. de Temp.*): *Homo juvenis ſum*, facio modo, quod volupe eſt, poſtea pœnitentiam agam. Inſtant econtra iſti: Mi bone, non advertis, hanc eſſe deceptionem diaboli, qui, quanta poteſt contentione, perſuadere conatur homini, ut tempus præſens ſibi, futurum autem, & incertum Deo conſignaret? ita expreſſe docet Nazianzenus (*Orat. de ſanct. Baptiſm.*)? *Hoc illius conſuetudo fert, dicentis: Da mihi, quod fluit temporis, futurum Deo: mihi ætatis florem, Deo ſenectutem.* Dummodo juventutem illi conſecres, non curat, ſi in ætate decrepita alter Onuphrius, aut Arſenius evadere cupias. Non neſcit, te deſiderare uſque ad annum quinquageſimum levitatibus ſæculi vacare, & acquieſcit; ex tua enim corporis conſtitutione compertum habet, te anno trigeſimo fatis conceſſurum, nec ſupervicturum ad ea tempora, in quæ ſeriam vitæ emendationem decreviſti. Porro quis juvenili ætati confidat, ubi tot, ac tanti improviſo occubuerunt? nonne quotidie audiuntur hæc nova, videlicet unum ſanguine in ſomno ſuffocatum, alterum aquis hauſtum, hunc præcipitio alliſum, illum equo in terram excuſſum, hunc muro collabente oppreſſum, illum lethaliter ſauciatum, iſtum denique a latronibus occiſum fuiſſe? quæ igitur ſors alios tetigit, hæc & in te recidere poteſt. Si Deus homini, dum naſcitur, vitæ annos ad calculum numeratos conſignaret, poſſet aliquis inter triginta, aut ſexaginta aliquam partem ſibi alteram Deo diſpertiri: verum cum Deus nec minimum temporis alicui revelarit, ſed voluerit juxta S. Auguſtinum (*hom.13. qu.50.*) *latere ultimum diem, ut obſervetur omnis dies*, plane craſſe allucinantur, qui diſponunt de diebus nunquam venturis. Non nego quidem, aliquem poſt centum annos in vitiis tranſactos, poſſe gratiæ Dei per pœnitentiam reſtitui; verum aſſero, tempus hoc pœnitentiæ non eſſe nobis addictum. *Qui pœnitenti veniam ſpopondit*, ait Gregorius (*hom.12.*), *peccanti diem craſtinum non promiſit.* Quin immo hæc ipſa temeraria præſumptio ſæpe meruit, ut Deus ante tempus vitæ ſtemma improviſo abruperit, &c.

5. Hæc, & ſimilia, dum ſacri animarum curatores temerariis procraſtinatoribus objiciunt, quæruntque, mi bone, ſi improviſæ mortis periculum in malo ſtatu te occuparet, quis poſſet te inferno ſubducere? Unicus actus contritionis, inquiunt. En, Dilectiſſimi! habemus tandem apertum carcinoma: habemus fallibilem eventum, cui iſti totam æternitatem infallibiter inædificant. O quanta dementia eſt, ſpes longa inchoantium! ajebat Seneca. (*Epiſt.102.*)

Poteſt homo a morte præveniri, ante quam conteratur.

6. In primis ſcias velim, mi peccator, longe aliam eſſe hominum diſpoſitionem, dum in periculis lethalibus verſantur, quam cum ſibi plane compotes, & extra diſcrimen ſunt. Granatenſis, homo in paucis probus, de ſeipſo teſtatur, quod quadam vice in diſcrimen adductus, Dei plane oblitus, & ſolum in id intentus fuerit, quomodo emergere poſſet. Idque meo judicio in ſimili eventu, ſi non etiam probis, ſaltem peccatoribus ex juſto Dei ſupplicio evenit; ſolet enim ita plectere Divina Nemeſis, teſte Gregorio, (*apud Speranz. ſcript. ſel. punct.139.*) *ut, qui vivens oblitus eſt Dei, moriens obliviſcatur ſui.* De Anglo quodam narratur in vita Thomæ Mori (*cap.32.*), quod crebro de vitæ licentioſæ emendatione monitus, cum riſu ſolitus ſit excipere, ſe cura ſalutis parum angi; cum ad mortem ventum eſſet, ſe tribus verbis cœlum a Chriſto extorſurum, *Domine, miſerere mei.* Quid evenit? ſpe ſua turpiter deluſus eſt: aliquando pontem obequitans ceſpitante caballo, in præterfluentem excuſſus eſt: delapſus tria verba quidem locutus eſt, ſed longe alterius tenoris: *Rapiat omnia diabolus.* Ita fit. Multi neſcio quantas cautiones, ſecuritateſque ſibi in futurum polliciti ſunt; ſed idem ipſis obtigit, quod Archiæ Thebanorum tyranno: cum lauto ſympoſio intereſſet, inter convivarum lætitias porrectæ ſunt illi litteræ, quibus de conjurationis periculo monebatur. Rex litteras legere dedignatus, Jovialiter repoſuit: *Seria in craſtinum.* O luctuoſam procraſtinationem! eadem nocte ab ingruentibus ſicariis miſere trucidatus occubuit.

In articulo mortis ineptus eſt ad pœnitentiam.

7. Ah bonus eſt Deus, non me repellet; nec adeo præcipitabit mortis tempus ut non relinquat ſpatium affectuoſæ contritionis. Quid

tum, mi peccator? demus, tibi superfore spatium! an arbitraris, seriam contritionem, conversionemque peccatoris ad Deum esse rem tam facilis negotii, quæ quovis momento comparari queat? eheu! metuo, ne stygius tentator, qui tibi nunc pœnitentiam tam facilem proponit, tunc impossibilem ante oculos ponat. Metuo, inquam, & cum S. Bernardo (*Jerem.42.in Cant.*) exclamare cogor: *Ex hac imprudentia pullulabit impœnitentia, mater desperationis.* Considera, obsecro, quam ad omnia munia ineptus sis, cum unicus dens tibi dolet: & speras, te idoneum fore ad agendam pœnitentiam, dum caput acutissimis doloribus constringitur, dum sanguis in arteriis æstuat, dum cor febribus exuritur, dum viscera calore cremantur, dum membra omnia tormentis occupantur? Non credo, non credo. Considera, quam fastidiosus esse soleas, cum magni negotii moles premit? & speras, te ad seriam pœnitentiam satis expeditum, ac alacrem fore, cum deserendæ sunt facultates, tot sudoribus conquisitæ, cum moriendum est lite necdum determinata, filia nondum dotata, debitis necdum expunctis, expensis necdum in codicillum relatis, contractibus necdum finitis? Non credo, non credo. Insuper præter hæc impedimenta, quæ quodammodo intrinseca sunt, aderunt extrinseca, quæ animum, suæ saluti invigilare cupientem, in mille curas distrahent. Cum voles ad cælestia mentem intendere, aderit infirmarius, qui pharmaca propinabit, aderit Medicus, qui arteriam explorabit, aderunt amici, qui de testamento monebunt, aderunt vicini, qui varia consilia suggerent, aderunt alii: solus aberit Confessarius, qui tibi quidem sinceriſsime rem prout est, ediceret, sed non admittitur, quamdiu tibi præsens es, & hoc, ne ultimæ voluntatis tabulas mutare, aut pium legatum abjicere possis: rogatur, ut mane reverteretur, nunc somno concedendum esse, propter noctem integram vigiliis transactam, &c. O miserum te! an in his circumstantiis, immo cum tot impedimentis speras te eliciturum salvificam contritionem? quæso, unde spem concepisti tam incertam? credo quidem, quod daturus sis unum, vel alterum gemitum, sed insufficientem: *Non enim omnis, qui dicit mihi, Domine, Domine, intrabit in regnum cælorum.* Plane nisi nunc, dum vires valent, rebus tuis consulas, credo, te nolle salvari, nec ullum habere salutis desiderium: ita mecum sentit S. Anselmus: (*Epist.1.*): *Qui differt in futuram, & forsan non futuram ætatem, suam vitam corrigere, probat se non amare, quod exspectat, & non meretur accipere.*

Pœnitentia sera suspecta.

8. Verum ponamus, quod tibi fortuna faveat; ponamus etiam, quod confitearis exacte, alta trahas suspiria, plangas, pectus tundas, crucifixi plagas crebris osculis salutes; an ideo te salvum putas? Nequaquam, inquit, Ambrosius (*l.2.de Pœnit.*): *Non præsume: non pollicear, non dico, non vos fallo, non vos decipio, non vobis promitto.* Non nego quidem a morientibus sæpe fundi gemitus: sed quare? quia a voluptatibus magis deseruntur, quam deserunt. Lacrimantur; sed quare? quia mundus, vita, facultates, amici relinquendi sunt: aliud malum detestari, aliud bonum desiderare nesciunt; quia talis detestationis, aut desiderii usum non habent; certe fructuosæ pœnitentiæ vim ex anteactæ vitæ habitu ut plurimum desumendam esse puto. Contremiscite peccatores inveterati audiendo S. Hieronymum, non minus vitæ sanctitate, quam experientia illustrem: Hoc eraculum Ecclesiæ, in ultimo agone constitutum, cum spiritu jam ita defecerat, ut vix loqui posset, vim tamen sibi faciens, prout Eusebius ejus Discipulus (*Ep. ad Damas. de morte Hieron.*) enarrat, in hæc verba prorupit: *Hoc timeo, hoc verum puto, hoc multiplici experientia didici, quod ei non bonus est finis, cui mala semper fuit vita.* Ita est, ita est: mors est umbra vitæ: corpus bestiæ non præsefert umbram hominis; & qui vixit ut mala bestia, non morietur ut bonus homo. Nec mihi objicias exemplum latronis: illud enim exemplum est prorsus singulare, & sine ulla consequentia: singulare quoad diem, in qua Redemptor suæ misericordiæ thesauros immensum explicavit: singulare, quoad virtutes ipsius latronis, quas in ardua Christi crucifixi confessione fuse dilaudant sancti Patres: singulare, quoad patrocinium sanctissimæ Deiparentis, quam in Ægyptum fugientem una cum Divino Pusione a latronibus dicitur præservasse. Verum abstrahendo ab his, scisne, mi peccator, cur Ecclesia hujus latronis festum nullum celebret, officium nullum recitet? nunquid in Ecclesia agitur festum Magdalenæ, Petri, Augustini, aliorumque, qui æque fuere peccatores? cur ergo non & latronis? Respondent passim Doctores, ideo id fieri, ne quis illius exemplo deceptus, frivole speret, se fore secundum, qui post vitam male transactam moriatur mortem bonam. Non datur alius, non datur alius; &c.

9. *Epilogus.* Nunc igitur, mi homo Christiane, nunc dum vires valent, cumulanda sunt merita, nunc vita sic coordinanda, ut post se trahat bonam mortem: proposuit nobis Deus æternam beatitudinis mercedem, ut eam mereamur, non furemur; vana est spes, quam in unico nonnunquam suspirio reponis: audi pro coronide, quantum Sapiens hanc spem explodat: *Spes impii tanquam lanugo, quæ a vento tollitur, & tanquam spuma gracilis, quæ a procella dispergitur, & tanquam fumus, qui a vento diffusus est.* (*Sap.5.*) Ut compendio absolvam omnia, ut salveris, operose, caute, ac sollicite servanda sunt mandata: errat, quisquis salvari sperat per unicum: *Domine, Domine*; &c. &c.

Do-

Dominica VIII. post Pentecosten.

Duplex munus Villici.

CONCEPTUS I.

De obligatione Patrum-Familias, quam habent erga liberos, & domesticos.

Homo quidam erat dives, qui habebat villicum. Luc. 16.

EXORDIUM.

Christus Dominus est homo ille dives. Per villicum intelligitur Pater-Familias.

1. QUis mihi dixerit, quis, & ubi fuerit homo ille dives, quis villicus? an forte sermo est de Abrahamo, qui fuit *dives valde in possessione auri, & argenti?* (*Gen 13.v.2.*) an de Rege Ezechia, qui fuit *dives, & inclitus valde?* (*2.Paralip.32.*) an de Assuero, qui ad ostentationem potentiæ suæ Regni proceribus centum, & octoginta dierum convivium fecit? (*Esther.1.*) &c. Christiani Auditores, nihil horum: sub divitis hujus nomine intelligitur, teste Hugone Cardinale, (*in Luc.16.*) Christus Jesus Dei Filius, profecto Dominus ditissimus: divitias ejus quis explicabit? In Ecclesia triumphante habet milliones Angelorum, uti quondam vidit Propheta Daniel (*c.7.v.10.*): *Millia millium ministrabant ei, & decies millies centena millia assistebant ei.* In Ecclesia autem militante habet milliones animarum, pretiosas illas margaritas, pro quibus dedit omnia sua, & comparavit eas. In prima, seu Ecclesia triumphante regnat per se ipsum, eamque sua gloria, Providentia, Sapientia, ac Potentia administrat. In altera autem, seu Ecclesia militante subordinavit suos villicos, & administratores, quibus animas suas concrediditi. Quis ergo intelligitur sub nomine Villici? respondet idem Cardinalis, subaudiri quoscumque Prælatos, Superioresque, qui vel in magna, vel in parva republica clavum tenent; hos omnes quondam ad judicium citabit, & gesti muneris rationem exposcet: *Redde rationem Villicationis tuæ.* Per Superiores parvæ reipublicæ intelligo Patres-Familias, qui caput sunt domus, & de his hodie specialiter agere constitui. O Christiani Patres! certi estote, *judicium* illud *durissimum*, quod omnibus *his, qui præsunt*, (*Sap.6.*) intentatum est, etiam vos exspectat; rigorosissime examinabitur, quam curam, ac sollicitudinem supra animas liberorum, subditorum, ac domesticorum habueritis.

2. *Propositio.* Agite, ut severo huic judicio provideatis, monebo vos hodie, quod domus vestræ non domini, sed Dei Villici sitis: ostendam, quæ sint obligationes muneris vestri: attentos autem vos, si unquam alias, esse percupio; hæc enim materia est, ex qua pendet orbis universi reformatio.

3. *Divisio.* Duo sunt objecta, circa quæ sollicitudo Villici indefinenter versari debet, lucrum, & damnum domini sui: illud omni opera promovere, istud præcavere debet. Hinc ait Cornelius a Lapide, (*in 1.Cor.4.v.1.*) præcipuas Villici dotes esse fidelitatem, ac prudentiam: *Ejus præcipua virtus est fidelitas, & prudentia.* Fidelitas requiritur ad lucra facienda, prudentia ad damna avertenda. Mi Christiane Pater-Familias! hæc eadem est duplex tua obligatio in administratione domus. Villicus Dei es, &c.

§. I. *Villicus debet attendere lucrum Domini.*

4. *Confirmatio.* Primo quidem, lucrum Dei omni modo promovere debes, id est, inter domesticos pia virtutum opera verbo, & exemplo implantare; nemo credit, quantæ virtutis, & efficaciæ sint verba, & exempla Patrum-Familias in domo sua; quemadmodum enim ad motum primi mobilis omnes orbes cælestes, eidem subjecti, moventur, ita ad ejus recte facta liberi, famuli, domesticique omnes suavi quadam violentia trahuntur. Res oppido mira est in sacris litteris, quod Dominus Deus obedientiam Abrahami magnis laudibus deprædicet, magnis etiam præmiis, ac promissionibus remuneretur; neque vero vel verbulo laudet obedientiam Isaaci. Sine dubio admiranda fuit obedientia Abrahæ, qua promptus, & alacer præcipienti Domino Filium in holocaustum obtulit: verum puto, non minus admirandam fuisse obedientiam Isaaci, qua sine omni tergiversatione jugulum sub paternum acinacem inclinavit. Cur ergo extollitur virtus Abrahæ, nulla facta mentione de virtute Isaaci? respondet Mendoza, (*in 1. Reg. 1.*) id ideo factum fuisse, quia obedientia filii non tam filio, quam patri tribuenda esset: *Obedientia filii paternæ institutioni tribuebatur, & propterea, quidquid boni filius agebat, refundebatur in parentem.* Audis hæc, mi Pater-Familias? ut liberi tui, ut famuli, ut domestici virtutem amant, ad cælestia aspirent, obedientiam Dei præceptis præstent, ex tua pendet institutione, & exemplo; vis habere filium adeo virtuosum, ut Isaac? vive tu adeo virtuose, ut Abraham.

Bona opera Patrum Familias in domo sua.

5. Si quæras, quomodo ergo rem domesticam componere oporteat, ut ingens exinde virtutum lucrum in Deum redundet, auscultа, specimen dabo: Christianus Pater-Familias, cum a nocturna quiete se levat, animum ad Deum erigit, & totius diei opera meritoria intentione offert. Sacro, quantum fieri potest, quotidie interest, tum laboribus suis invigilat, mores præsefert ad modestias compositos, in verbis mansuetus est, singulis ad minimum

mensibus sacra Reconciliationis, & Eucharistiæ Sacramenta frequentat. Si cum liberis, & domesticis ad mensam assidet, de audita Concione, aut Cathachesi sermonem instituit, ad laborem hortatur, qui recte fecerint, laudat, qui perperam, carpit. Infantes, quamprimum voces proferre incipiunt, crucem signare, & ad prima Fidei principia respondere docet, in sabbathis, & vigiliis Beatæ Virginis cum omnibus domesticis corollam Marianam genuflexus decurrit. Ex filiis, & famulis sollicite indagat, ubi, & cum quibus morentur, an Concioni interfuerint, quando ultimo sacra Confessionis, & Altaris Sacramenta receperint. Si contingat Patres Missionarios in vicinia morari, illos diligenter mittit, ut timorem Domini, & seriam conscientiæ expiationem edoceantur &c. Hæ, & aliæ id genus industriæ mirum quantum in domesticis sensus pietatis implantant, in plurimas generationes, & diuturna annorum spatia duraturos. De ejusmodi domo enuntiat sanctus Spiritus: (*Sap.4.*) *O quam pulcra est casta generatio cum claritate!* Addit specialiter hoc elogium: *Immortalis est enim memoria illius.* Quomodo immortalis? nonne omnes familiæ mundi emoriuntur? nonne præterit figura hujus mundi? ita est, præterit, dit Doctissimus Holcot; (*in Sap.4. lect.43.*) sed etiam post mortem corporalem manet memoria illius; *quia de bonis parentibus educantur boni filii, & per illos filii filiorum, & sic deinceps.* Mi Pater-Familias, postquam hoc mortale corpus tuum dudum erit in cineres redactum, dicet de te filius, dicet nepos, hoc vel illud laudabile factum didici a Patre, didici ab Avo meo: dicet de te famulus, dicet ancilla, hanc vel illam virtutem intime in animum meum implantavit meus olim Dominus, &c. En, *Immortalis est enim memoria illius.* Taceo inexplicabile præmium, quo te, tanquam fidelem villicum, Dominus Deus remuneraturus, & ad gloriam suam invitaturus est: *Euge serve bone, & fidelis.*

§. II. *Villicus debet damnum attendere Domini sui. Negligentia Patrum Familias in domo sua.*

6. Altera obligatio Villici est, ut damna Domini avertat; & hæc eadem tua est, o Pater-Familias. Quæ sunt damna Domini Dei? sunt peccata, quibus animæ destruuntur, & pereunt. O vacuæ sedes in cælo, quis vos evacuavit? peccatum. O plenæ sedes in inferno, quis vos implevit? peccatum; &c. Contra hunc Dei inimicum, quisquis Christianus est, viribus omnibus pugnare, & præsertim Pater-Familias illud e domo extirpare, eliminare debet. Quid? ait nonnemo: an ergo peccata domesticorum pertinent ad me? ætatem habent, ipsi se curent: &c. O imprudens, falleris, & graviter falleris: si enim peccata domesticorum nihil ad te, cur præcepit Apostolus (*1.Tim.5.*): *Si quis suorum, & maxime domesticorum curam non habet, fidem negavit, & est infideli deterior?* Etiam infideles invigilant, ut subditi sui ad suæ sectæ præcepta vivant; & pro pudor! minus faciat Christianus Pater-Familias? crede mihi, crede, tibi imputatur, quidquid mali inter domesticos agitur, *ad negligentiam Patris refertur dissolutio filiorum, & omnia, quæ deliquerint filii* (vel famuli, vel ancillæ) *de parentibus requiretur*, ait Origenes. (*l.1. in Job*) Pro quantum pavidus, trepidusque contremuit Jacob, cum socer ejus Laban illum e domo sua abeuntem furti accusaret (*Gen.9.*)! *Cur furatus es Deos meos?* an vera erat hæc imputatio criminis? erat falsissima. Ergo Jacob innocens erat? innocentissimus. Cur ergo pavet? cur timet? Nimirum cogitabat prudens Patriarcha, si ego solus forem, facili negotio possem meam demonstrare innocentiam: at quoniam numerosam familiam in comitatu habeo, metuo, ne ex famulis unus penates Soceri abstulerint, & siquidem inter reculas inventi fuerint: furtum mihi, tanquam Patri-Familias, imputetur. Ita in hunc locum animadvertit Oleaster (*in Gen.9.*): *Timuit, ne forte socer idola esset inventurus.* Audis ista, mi Pater-Familias? Jacob timuit furtum, a domesticis patratum, sibi imputatum iri, & tu non metuis, ne Deus gravissimam rationem a te exigat propter peccata domesticorum, quæ ex tua negligentia proficiscuntur? *Redde rationem villicationis tuæ.* (*Luc.16.*) Quid respondebis Deo Judici, quando rationem exposcet, quod nullam prorsus sollicitudinem adhibueris indagandi in vitia filiorum, & famulorum? id quod deplorat sanctus Hieronymus (*ad Job*): *Solemus mala domus nostræ scire novissimi, & liberorum, ac conjugum vitia vicinis canentibus ignorare.* Quid respondebis Deo Judici, quando rationem exposcet, quod filios, filiasque pro libitu hinc inde evagari permiseris, parum sollicitus, ubi, & cum quibus morentur? Quid respondebis Deo Judici, rationem poscenti, quod impudentes filii loquelas cum risu & complacentia exceperis, id quod dudum damnavit gentilis Quintilianus (*l.1. Orat. instit. c.3.*)? *Gaudemus, siquid licentius dixerint, & risu, & osculo excipimus.* Quid respondebis Deo Judici, rationem poscenti, quod sciveris famulum pejerare, blasphemare, procari, noctu e domo abesse, nec tamen ejus petulantiam studueris frænare? quid respondebis Deo Judici, rationem poscenti, quod adverteris quidem ancillam noctu surgere, cum proco colloquia miscere, aut omnino intra domum admittere, nec tamen separaveris paleam ab igne? Væ tibi! quia hæc peccata omnia, & quæ inde consequuntur, tuæ negligentiæ imputabuntur. Mox ut advertit Sara Abrahami Uxor, quod Ismael filius Agar cum filio suo Isaac luderet ludum minus honestum, & impudentem, petiit ab Abrahamo: *Ejice ancillam, & filium ejus.* (*Gen.21.*) Tu quid agis? si famulus, una, vel altera vice castigatus, non emendetur, *ejice*: si ancilla una vel altera vice monita non resipiscat, *ejice*: secandum est carcinoma.

7. Scio, quid opponas, sic patietur, inquis, mea res domestica: famulus est laboriosus, ancilla est sedula. &c. Egregia, & Christiano digna excusatio: O crucifixe Redemptor: en, huc denique ventum est, quod Christiani tui plus suum, quam tua damna attendant: plus modicum lucellum æstiment, quam tuum præceptum, quamquam ne istud quidem lucellum, quod sibi fingunt, adquirant, ubi tua benedictio deficit. Dic, imprudens Pater-Familias, quid ageres, si famulus pestilenti ulcere, vel lepra esset infectus? confestim, sine omni mora ex ædibus esset pellendus, ne luem inter domesticos propagaret: & viliores tibi sunt animæ domesticorum, quam corpora, nec metuis illis afflari scelerum pestem a libidinoso famulo, aut ancilla? &c. Fac, per me licet, quod lubet, attende lucris tuis, gratulor tibi ex animo, si annuatim tibi famulus, aut ancilla triginta argenteos prosperetur; nam & istud lucrum est, pro quo Christus olim erat venditus! at si exhorresis ad tantum crimen,

9. *Epilogus*. Rogo te per amorem animæ tuæ, consule rebus tuis; neque enim tui solius caussam coram Divino Tribunali agere debebis; sed etiam caussam domesticorum, quorum peccata in te recumbent; Villicus Dei es, & ibi a te exposcetur, *redde rationem villicationis tuæ*. Attende igitur monitis S. Chrysostomi, (*hom. 9. in 1. ad tim.*) quæ jam pro coronide adduco: *Non ergo tanquam unius animæ commodis prospicientes, sed ut plurimis per unam consulentes, magno cum studio omnia faciamus.* Amen.

Dominica VIII. post Pentecosten.

CONCEPTUS II.

De frequenti consideratione judicii Divini, ejusque considerationis utilitate.

Redde rationem villicationis tuæ. Luc. 16.

EXORDIUM.

Nos villici sumus Dei, qui multa bona nobis concredidit.

1. SI infelix iste villicus præsentem rerum statum, id est, indignationem, ac severam objurgationem Domini sui frequentius ante oculos habuisset, non puto, quod injustitiis, furtisque manus contaminasset, res Domini perdidisset, bona dissipasset: sed quia vixit muneris sui incurius, & futurorum immemor, ideo spem sibi leviter faciebat, delicta, fraudes, ac injustitias suas vel nunquam in lucem venturas, vel bonitate heri sui facile dissimulatas iri. Nunc spe sua deceptus, diffamatus, ad rationem vocatus, exauctoratus ingemiscit: *quid faciam?* artesque omnes excogitat Domini sui placandi. Christiani Auditores: nollem, ut in villicum iniquum, sed in vosmet ipsos commiserationis oculos contorqueatis: de vobis narratur hæc historia: quotquot in orbe degimus, Villici sumus magni illius Domini, qui de seipso: *Meus est orbis terræ, & plenitudo ejus.* (*Ps.49*) Potens iste Dominus, & dives in omnes, contulit nobis innumera dona, ac beneficia: dedit nobis bona fortunæ, naturæ, & gratiæ, dedit animæ potentias intellectum, memoriam, voluntatem; dedit corporis sensus visum auditum, gustum, odoratum, tactum; dedit creaturas innumerabiles ad consecutionem ultimi finis nostri proficuas; dedit vocationem ad certum munus, ac statum; alios in Reges, ac Principes, alios in Sacerdotes, alios in Superiores, alios in cives, alios in ruricolas, constituit; concredidit fidei nostræ Subditorum, famulorum, ancillarum liberorum animas: An putatis, hæc omnia Domino nostro pro libero arbitratu subjecta esse? erratis. Res Dei sunt, nos Villici sumus, a quibus aliquando severa disquisitione exigetur: *Redde rationem villicationis tuæ.* Quid factu opus est?

Recordatio reddendæ rationis excitat ad opera Vocationis nostræ ritæ peragenda,

2. *Propositio*. Respondeo, ut muneris, vocationisque nostræ partes magna cum sedulitate expleamus, non est potentior stimulus, quam frequens recordatio hujus ipsius gnome: *Redde rationem*, (*Luc. 16.*) agite Christianæ animæ, in omnibus operibus vestris cogitate Dei judicium, & hæc judicii memoria vobis instar scuti erit contra tentationes, instar fræni contra peccata, instar stimuli contra tepiditatem. Favete.

3. *Introductio*. Sapientissimus Solon præscripsit Atheniensibus legem, ut civium singuli quotannis præfectis suis, ac tribunis rationem reddere teneantur de vita, victu, arte, domo, ac negotiatione: siquis deprehendebatur prodigus, qui ultra redditus annuos bona sua dilapidabat, non mitius, quam furti reus puniebatur: unde factum est, ut Athenienses in negotiis, ac rebus suis quam cautissime agerent, & nemo facile nisi locuples, & fortunatus viveret. (*Bossaus hac Dom.*) Si efficere id potuit ratio danda homini, nonne multo magis pavor judicii Divini nos existimulare debet ad muneris nostri partes sedulo agendas? certe cum sacer Psalmographus (*Ps.74.*) nos hortatur: *Nolite iniquè agere: Nolite iniquè agere*: potentius motivum haud adjici posse arbitratus est, nisi illud: *Quoniam Deus Judex est.*

§. I. *Memoria judicii retrahit a peccatis.*

4. *Confirmatio*. Et primo quidem recordatio judicii potenter cohibet a peccatis; impossibile enim videtur, in scelus posse prorupere illum, qui strictissimam rationem, Deo judici, ac vindici dandam, ante oculos habet. Con-